

KÉZIKÖNYV

a Családkadémia munkatársai számára

A Szent Magyar Királyi Családról nevezett
Családkadémia kiadványa
Óbudavár, 1997

KORFORDULÓN ÉLÜNK

Beller Tilmann atya és Teilhard de Chardin után

A korforduló és a világválság okai

Korforduló azt jelenti, hogy megváltozik körülöttünk a világ. Ez a változás nem csupán néhány dolgot érint, hanem életünknek valamennyi területét. Összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy a kultúránk változik, alakul át alapvetően. Ez a változás nagyon gyors, sok örömet, de sok bajt és szenvedést is hoz magával.

A korforduló szorosan kapcsolódik az európai szellem és kultúra nagy eredményeihez és világraszóló előretöréséhez. A nagy világkultúrák kialakulása idején Európa, a Földközi-tenger és Mezopotámia térségében a jó földrajzi adottságok, a népek kedvező keveredése és a zsidó-keresztény vallás nyomán egy olyan kultúra jött létre, melyben az ész társult a ténnyel, a vallás a tettel. Nemcsak a lélek értékeit fedezte fel és mélyítette el, hanem fokozatosan kikutatta, legyőzte és maga köré szervezte a világ erőit. A földtulajdon és a mezőgazdaság keretei között a kultúra fejlődése Európában egyre gyorsulva haladt előre. A tudományos, technikai forradalomban az utóbbi 200 évben döntő sikereket ért el a világ kikutatásában és meghódításában. Győzelmesen kiterjedt az egész Földre, és a világnak egyetlen társadalomba való szervezésén fáradozik.

Ez a folyamat az oka a korfordulónak, az európai kultúra válságának. Egyrészt azért, mert alapvetően átalakította a világot körülöttünk. A modern kor élettérváltozást hozott. A földtulajdon szerint szervezett társadalom alapvetően átalakult. Már az államok tulajdona sem esik egybe a határaikkal. Most léptünk ki a földtulajdonra épülő mezőgazdasági termelés korszakából. Új energiaformák és újfajta gépek jelentek meg. A pénz dinamikussá tétele, a bankrendszer és a részvénytársasági formák következtében a tulajdon személytelenné vált. A Nagy Francia Forradalom óta állandó válságok nyugtalanítanak bennünket. A Földet a gyárak füstje borítja be, és ezer új sugárzás vibrál rajta. Ez a nagy átalakulás hozta létre a nagyvárosokat is, s bennük a gyökértelen emberek tömegeit. Létrejött a fogyasztói tömegtársadalom, melyet a piacgazdaság, a reklám, a média irányít és manipulál.

A másik nagy összetevője a válságnak és a korfordulónak a pluralizmus: az értékek, az életformák gazdag kínálata és relativizálódása. Az egész világra kiterjedő kultúránk ugyanis felhagyva a kezdeti erőszakos hódítás és pusztítás stratégiájával, megnyílt és magába fogadta más kultúrák, vallások értékeit is. Mindez mély erkölcsi, világnézeti elbizonytalanodást és válságot eredményezett. Mivel a befogadott új dolgok nagy része alapvetően idegen, ismeretlen volt, vagyis nem könnyen vagy egyáltalán nem hozható összhangba az európai hagyománnyal. Másrészt tág teret engedett a törvények kijátszásának és relativizálásának.

Mindezen folyamatok közben a tudomány fejlődésével, a tér és idő kitágításával egy új öntudatra ébredés ment végbe. Ami minket megkülönböztet őseinktől, ami minket nagyravágyóbbá és aggódóbbá is tett, hogy a lelkünk mélyén ráeszméltünk a sodrásra, amely visz bennünket magával. Az emberi társadalom haladásának értelmes megvalósítása féltelmetesen komoly problémákat vet fel. Az értelem meg-megújuló erőfeszítése, hogy legyőzze a közelség illúzióját, hogy a világot és benne saját magát valódi távlatában lássa, meghozta a gyümölcsét. A biológiai tér-időben való látásmód kifejlődésével rádöbentünk, hogy az evolúció, az egyetemes fejlődés rajtunk átömölve épp kutató tudós szellemünkkel keresi a továbbjutásának új útjait. Alapvető tudományos felismerések késztetnek arra bennünket, hogy egészen önmagunkig és még tovább, magunkon át hosszabbítsuk meg és vezessük a fejlődés vonalait. „Az ember felfedezi, hogy ő nem más, mint a tudatossá vált fejlődés.” (J. Huxley) Az ember tehát nem központja a világnak, amint azt kezdetben képzelte, hanem a fejlődés nagy szintézisének legfiatalabb, leghajlékonyabb és legbonyolultabb ága. Az emberben síkot váltott a fejlődés. Ezen az új, társadalmi szinten a biológiai átöröklés áttevődik a Föld gondolkodó „rétegébe”, a társadalmi emlékezetbe. A tudat, a személyiség nem anomáliaként vagy felszíni látszatjelenségként tartozik a nagy fejlődésbe, hanem éppen benne és általa tudott síkot váltani és előrejutásának új teret biztosítani. Az emberi személyiség az egyetemes fejlődés új, társadalmi szintjének alapja, alapvető „építőköve”. Valami olyan alapvető új egység, mint az atom vagy az élő sejt.

Még az sem elég azonban, ha csak azt mondjuk, hogy az emberben új síkon folytatódik tovább a fejlődés. Az emberben az evolúció ugyanis öntudatra ébredt, sőt még önmagával szabadon rendelkezővé is vált. A korforduló, a világválság talán legmélyebben nyugtalanító kérdése: Merre tovább? A mai ember már a hétköznapiakban sem tud megenni anél-

kül, hogy erre a kérdésre valamilyen választ ne adna. Nem elég csak úgy egyszerűen tovább élni, ahogy atyáink éltek. Nem elég biztosítani a demokratikus szabadságjogokat, hanem utat is kell mutatni, hogy mihez kezdjünk velük. Merre van előre? Van-e kiút vagy zsákutcában topogunk? Ma mindenki jövőképet, víziót árul, ha valamit el akar adni nekünk.

Sztrájkok a szellemi szférában

A szellemünknek le kell mondania megszokott, kicsinyes és kényelmes biztonságáról, hogy a mérhetetlenül megnövekedett vonalokhoz és távlatokhoz idomulhasson. Az egyre mélyülő közösségi tudat hatására a mai emberek nyugtalanabbak, mint a történelem bármely korábbi korszakában. Úgy érezzük, hogy minél öntudatosabban élünk, annál ellenállhatatlanabban elveszünk a problémák örületes tömegében.

Modern nyugtalanságunk forrása azon a ponton rejlik, amikor a múltból a jelenre ill. a jövőre tekintünk. Mi ad biztosítékot arra, hogy ennek, a kezünkbe adott fejlődésnek találunk valami kiutat?

Régebben az élet úgy haladt előre mint hatalmas tömege a célra felhasznált önzésnek. Az öntudat azonban kritikai és ítélőképességet hozott. Ma már kezdjük felismerni, hogy a fejlődés nagy játszmájában mi vagyunk a játékosok, a kártyák, de még a tét is. A gyárakban a múlt században voltak az első sztrájkok, a szellemi szférában csak nemrég kezdődtek. Mert szellemünk csak akkor képes élni és alkotni, ha van reménye, hogy nem a teljes halál áttörhetetlen fala előtt áll. Ha az emberiséget megfosztjuk a kimeríthetetlen jövő lehetőségétől, akkor életkedvét veszíti. Egy kimeríthetetlen jövő vonzása nélkül az ember még az anyagi energia bőségében is a félelem árnyékában élne, és felhagyna a kutató és alkotó munkával. A bukása pedig magával rántaná az egyetemes fejlődést is, mert ma mi vagyunk maga a fejlődés.

A jelenlegi szédülés azonban jórészt örömujjongássá válik, ha felismerjük, hogy a fejlődés — és így a világ modern átalakulásának a lényege — az emberiség egységének felépítésére irányul.

Optimizmus vagy pesszimizmus? Kézzel fogható bizonyíték nincs egyikre sem, de vajon habozhatunk-e dönteni? A világ túlságosan nagy dolog! Az őskézdet óta mindig a valószínűtlennel játszott. A legjobb bizonyíték arra, hogy határtalan jövő előtt állunk, hogy életbevágóan fontosnak mutatkozik a számunkra. A cselekvőképességünknek közvetlenül arra van szüksége, hogy legalább közösségileg legyen lehetősége valami

végleges kiteljesedésre, amelynek eléréséhez csak tovább kell haladnunk az utunkon, mindig azokat az irányokat követve, ahol a fejlődés vonalai összefüggésük legmagasabb fokát érik el; ahol növekszik az öntudat, a személyiség ereje, felelőssége, szabadsága.

Az egész földet érintő súlyos környezeti károk

Miközben arról gondolkodtunk és vitatkoztunk, hogy van-e értelme és jövője életünknek, a modern fogyasztói tömegtársadalom „melléktermékeként” globális kártételek sorozata jött létre. A légszennyező anyagok következményeként megritkult és kilukadt a sztratoszféra ózonrétege. Ez az „ózonpajzs” védte eddig a Földet a világűrből érkező kemény ultraibolya sugárzástól, amely bőrrákot, szemgyulladást, a zöld növényzet károsodását, a kultúrnövényeknél termés kiesést stb. okoz. A nukleáris veszélyeztetettség is egyre növekszik, amelyet egyrészt az atomfegyverkezés, másrészt az atomerőművek nem megfelelő biztonsága okoz. Világméretben pusztulnak az erdők és terjeszkednek a sivatagok, ami magával hozza a növény- és állatfajok élőhelyeinek tömeges elpusztítását is stb. E kártételeket elsősorban a fejlett ipari országok okozzák, míg a károkon az egész Föld osztozik.

A nemtörődomségnek, a felelőtlenységnek, az önpusztításnak, a jövő kizsákmányolásának e jelenségei világméretű felháborodást, tiltakozást és a kormányok nemzetközi összefogását eredményezték. E megnyilvánulások szemléletesen bizonyítják az emberiség élni akarását és a jövőről való gondoskodás megszervezésének igényét. Ebben az értelemben a világméretű ökológiai károk gyakorlati döntést eredményeztek a fenntartható fejlődés továbbvitele mellett, a jövőt biztosító világtársadalom megszervezése mellett. A stockholmi, a riói konferenciák ugyan még nem hozták meg a várt eredményeket, de világosan megmutatták a népek állásfoglalását és a jövő útját.

Individualizmus, kollektívizmus, emberiség

Ha az ember már döntött a jövő mellett, akkor első, ösztönös próbálkozással az elszigetelődésben keresi a biztonságát. A bezárkózás veszélyesen kedvező talajra talál önzésünkben, melyet öntudatunk még igazolhat is. Hiszen az öntudatra ébredt ember már nem a fajért, hanem önmagáért él. Nem kell-e tehát mindinkább egyedivé alakulnunk, hogy többé váljunk?

Közösségeinkben is az emberiség nagy része az elszigetelődéssel megvalósítható haladást keresi. Az élő világ történetén, az ember történelmén végig, egymás után bukkantak fel kiváltságos csoportok, melyek kiterjesztették uralmukat a többiekre. Ide tartoznak századunk nagy kollektivista mozgalmai: a nemzetiszocializmus és a kommunizmus is. Egy nagy igazság finom eltorzítása rejlik bennük. Ezek az erőszakos módszerek azért nem hozhattak végleges megoldást, mert nem veszik figyelembe az elemek természetes igényét, az organikus egybeforrás hatalmas tendenciáját.

Az emberi személyiségek természetes képessége, hogy belülről hódítsák meg egymást. A Csizsolt Kőkorszaktól kezdve az emberi tömegek — a Föld zárt felszíne miatt — egymásra torlódtak. A helyszűke és az öntudat említett átjárhatósága miatt az emberi tömegek egységes „szövegté” alakultak, miközben a szellemük felmelegedett, és a hatáskörük is kitágult. A modern tömegközlekedés és -kommunikáció ezt a hatósugarat az egész Földre kiterjesztette. Tehát nemcsak a népesség növekedése, hanem az egyéni hatáskörök kiterjedése miatt is egyre növekszik a Föld véges felületén a pszichés nyomás.

A kezdeti kibontakozás körülményei között, amelyekben minden más faj már régen ágakra szakadt volna, az ember egyetlen tömbben bontakozik ki. Az emberi filogenezis során a csoportok elkülönülő differenciálódása bizonyos fokig ugyan megmaradt, hiszen ez a biológiai feltétele a gazdagodásnak, de ez a szétágazódás alárendelődött az összpontosulásnak. Antropológiailag, társadalmi és erkölcsi szempontból semmit sem értenénk meg az emberből; s a jövőjére vonatkozóan még a legkisebb előretételező megfontolást sem fogalmazhatnánk meg, ha nem látjuk, hogy az ember esetében az elkülönülés, ágakra oszlás már csak a társulás és az összpontosulás felsőbb formái érdekében dolgozik. Ezért hamis és elhibázott az individualizmus, a fajelmélet és minden egyéni vagy kollektív diktatúra.

A jövő kapuja csak mindenki együttes nyomására fog engedni olyan irányban, amelyben képesek leszünk mindannyian összefogni a Föld megújításáért. Csak egyetlen „kollektíva” van, amely megfelel az ember igényeinek és képességeinek, és ez maga a teljes emberiség.

A XVIII. század prófétái szemében az emberiség még csak az emberi kapcsolatok zavaros és laza összességét jelentette. Inkább csak megérett ködös valami, amelyben az állandó növekedés homályos sejtelmé társult az egyetemes testvériség szükségességével. Akkor még a hívó

ember jövőbelátó ereje kellett ahhoz, hogy megérezze valóságát. Mi azonban már benne élünk. A szemünk előtt született meg ez a nagy test a tagjaival, idegrendszerével, emlékezetével, érzékszerveivel. Kezdetben az emberiség törekénynek tűnt, de most már látjuk, hogy kozmikus mély és egyre növekvő erők tartják össze. Az emberiséget az egyetemes fejlődés távlatában kell szemlélnünk, amelyben egy új fejlődési szintet, sajátos nagyságrendet alkot. Nem vezethető vissza egyszerűbb formákra, ezért a megértéséhez túl kell lépünk a konkrét szervezetekből álló testén.

A tudomány

Ez a szellemi valóság együtt született az emberiséggel, vele együtt növekedett, a múlt század során csaknem vallási fokra jutott, majd hitelet vesztette. A tudomány azonban ma is az emberiség megismerésének és cselekvésének, a tudatos analízisnek és szintézisnek az az eszköze, amely segít legyőzni a lassúság, a közelség, a sokféleség illúzióit, mely valódi nagyságában mutatja meg a világot, az anyag fejlődését, és nélkülözhetetlen eszköze jövőnk reményei és félelmei megalapozásának.

Volt idő, amikor a tudománytól elvárt és feltételezett egyedüli szerep az volt, hogy megvilágítsa az előttünk álló tárgyakat, elméleti igényünknek örömet szerezzen. Ma már látjuk, hogy a tudatlanság valami alacsonyabbrendűség, rossz is. A kutatás, a felfedezés, az ismeretek szintézise nemcsak spekuláció, hanem alkotás is.

Az emberiség fejlődése a tudomány által művelt, egyre szélesebb körű kutatásban és szervező munkában halad előre, amit az az igény mozgat, hogy általuk a hatalmunk alá hajtjuk a világot. A tudomány tehát, amellyel egyrészt az elmélyült és magasfokú látásra törekszünk, egyúttal az alkotásnak és a hatalom megszerzésének az eszköze is.

De akármilyen messzire is tör előre a tudomány, végeredményben mindig ugyanazon probléma előtt találja magát: miként adhatna elemeinek és az egész szervezetének valami végső értéket. Látnunk kell, hogy az emberiség más, mélyebb és nagyobb mint a tudomány, amelyben aktuálisan megnyilvánul.

Újabb kritikus pont előtt

Az emberiségben a fejlődési láncok magukra zárulnak, a kultúrák egységes rendszer felé tartanak. Mi mást jelenthetne ez, mint azt, hogy az evolúció egy újabb kritikus pont felé közeledik. Az egyes emberi tudatok organikusan összehangolt közösségének magasabbrendű öntudata felé.

Ez az új állapot először is az ember tömeges elterjedésének köszönhető, ami miatt a civilizációk csak egymásba hatolva növekedhettek. Másrészt pedig a tudomány és a technika közös előretörésével hatalmas erők szabadultak fel. Lássuk meg, hogy ismét ugrás, „mutáció” történt a belsőben, a szellem genezisében.

Ma még a felszabaduló aktív erőket csak a jólét fokozására ill. szórakozásra fordítjuk. Az események rohanásában azonban nemsokára egymást fogjuk összezúzni, ha továbbra is makacsul ragaszkodunk szűk látókörünkhöz, miközben semlegesíteni, csökkenteni, tétlenségre kárhozítani akarjuk azokat az anyagi és lelki erőket, amelyekkel már az egész emberiség életét kellene szabályozni.

Szkeptikusak vagyunk, és joggal! Hiszen már oly sokszor ígérték földi Paradicsomot, és ehelyett mind reménytelenebb viszályok közé estünk vissza. Az emberek közt nő a gyűlölet, az egyetértő testvériség helyett hangyabolyszerű anyagelvűség vesz körül bennünket. De ne keseredjünk el! Félresikerült próbálkozások, kényszerű helyzetek ezek. Semmi sem születik meg magától! Az evolúció léptékében 200 év semmi. Kitartóan tovább kell keresnünk a megoldást, hogy az energia ne pusztítson, hanem építsen.

A jövő az egyre tudatosabb és mélyebb személyiségeké! Ezzel szemben a mai ember szinte megszállottan a személyiségétől foszt meg mindent maga körül. Két oka is van ennek a viselkedésnek. Az első az analízis, amely szétszededgeti a szintéziseket, egyiket a másik után, és egyiknek sem veszi észre a lelkét. A másik a szédítően nagy világ felfedezése, amely mellett minden dolgunk eltörpül. S az energia, ez a mindent betöltő valóság, amelyből minden előjön és ahová minden visszahull, személytelen.

Ilyen s hasonló érzések és érvelések hatására elvesztettük a személyiség megbecsülését, és ezzel együtt a személyiség természetének igazi értelmét is. Sokan gondolják ma úgy, hogy a személyes én csak az elem kiváltsága (vagy fogyatékosága), és a közösségekben, a társadalomban, ahol a világ legvalóságosabb és legmaradandóbb értelme van, a személyiség lecsökken és megsemmisül.

Ha azonban a fejlődést a kozmikus távlataiban szemléljük, épp ellenkező következtetésre kell jutnunk. Az élet fájának minden ágán a fejlődés a tudat felé való haladást jelenti. A tudat felé, amely a környezetben mindent részlegesen maga köré szervez; amely képes arra, hogy egyre inkább önmagára központosuljon és ennek révén csatlakozni tud

más centrumokhoz. Vegyük észre, hogy a biológiai tér-idő összpontosuló természetű, mert magában foglalja és szüli a tudatot. Talán ma még visszariadunk attól, hogy személyiséget tulajdonítsunk a közösségeinknek és az egész emberiségnek. Pedig az evolúció meghosszabbított vonalai ezt sugallják. Ezt sürgetik a Föld égető problémái és ez után sóvárog szívünk is. Az emberiség a lelke után, központja után sóhajtozik, egy olyan személyes, bensőségesen meleg központ után, melynek vonzása képes feloldani ellenérzéseinket, legyőzni a taszításokat, és olyan közösségben egyesít minket, mely nem lefokozza hanem kiteljesíti személyiségünket.

Szent Pál azt mondja (Gal 4,4), hogy amikor elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte Fiát. Azt hirdeti, hogy ebben a Fiúban, Jézus Krisztusban találja meg minden és mindenki a beteljesedését. Ez nem egyszerre megy végbe, hanem az időben. Jézus Krisztus fokozatosan mindent és mindenkit magához vonz és beteljesít. Ő az a személyes központ, akire szükségünk van, aki az egyetemes fejlődés, az emberi történelem kozmikus folyamatának végpontja, „Omegája”, ahogy Teilhard de Chardin nevezte.

APOSTOLI KÜLDETÉS- ÉS HIVATÁSTUDAT

Részletek B. Tilmann atya előadásaiból

Az elhivatottsághoz nem elég csak a természetes törekvés a nagyra. Az is kell, de nem elég. Egy elhivatottságnál engedjük, hogy megérintsen bennünket Isten. Ha Isten megérinti az embert, akkor az ember egészen kicsinek érzi magát. Ha az elmúlt év folyamán megtapasztaltuk, hogy egészen kicsik vagyunk, akkor ez az isteni kegyelem hatása volt. Lehetséges, hogy az a benyomásunk, hogy valami ellenkezik bennünk a küldetéssel. Rábízzuk magunkat a Szűzanyára, és kérjük tőle, hogy érezhessük: Isten használni akar bennünket. Ez a nagy szenteknél is mindig így volt. Kicsinek érezték magukat Isten előtt. Nagyon gyakran együtt hangzik a törekvéseinkben a természetes és a természetfeletti, de úgy, hogy a természetes van az előtérben.

Elkezd bennünket vezetni a Jóisten, és mi érezzük a korlátainkat. Azt hisszük, hogy nem bírunk a feladattal. Az ilyen meghívásnak nagyon szép jelenetei vannak. Egy ilyen szép kép Mózes Istennel való találkozása az égő csipkebokornál. Isten hívja őt, és küldeni akarja a fáraóhoz. Mózes egyik kifogást mondja a másik után. Azt mondja: „*Nem tudok beszélni.*” Erre Isten: „*A testvéred, Áron, menjen veled, majd ő beszél.*” De Mózes folytatja: „*Nem fognak hinni nekem az izraeliták.*” Akkor Isten rendelkezik, hogy a botja kígyóvá változzon. E jelre majd hinni fognak. Mózes azt is tudni akarja, hogy ki küldi őt? Mit mondjon, mi Isten neve? Isten megmondja a nevét is. Amikor Mózesnek már semmi kifogás sem jut eszébe, azt mondja: „*Küldj inkább valaki mást!*” (Kiv 3,1–4,17)

Egy ilyen megtapasztalás, nagyon mélyre hathat. Ha arra emlékezünk, amit az elmúlt évben megéltünk, talán vannak néhányan, akik azt mondják: Küldj inkább valaki mást!

Itt a modern ember nagy problémáját érintjük. Ez a következő: sokkal többet tud, többre képes, mint az elődei. Ha régebben rossz termés volt, akkor éheztek az emberek. Mi már nem éhezünk, megvesszük a ga-

bonát Kanadából. Ha régen Budapestről a Balatonra akart valaki utazni, akkor gyalogolnia kellett vagy lovaskocsival utazni. Számunkra pedig ez csak pár óra kérdése. Régen ha valaki Dél-Amerikába akart utazni, élethalál kérdés volt. Xavéri Szent Ferenc levelet írt Indiából Szent Ignácnak, s a válaszra másfél évet kellett várnia. Ha én egy Dél-Amerikában élő paptestvéremmel beszélni akarok — szükségem van rá, hogy októberben Családnapokat tartson, és a téma még nincs meghatározva —, akkor felhívom. Az az érzésünk, hogy nagyon sok mindenre képesek vagyunk. És ez így is van. Ez az életérzésünk. Aztán, ha valami nem sikerül, háborgunk. Régebben gyakran éheztek az emberek. Mi nem vagyunk készek az éhezésre. Ha éhezünk kell, megharagszunk vagy elveszítjük a bátorságunkat. Ez a bátortalanság a büszkeség egy formája. Aki elveszíti a bátorságát, az azt tételezi fel, hogy tulajdonképpen a dolognak menni kellene, erre képesnek kellene lennem.

Figyeljék meg, milyen légkör van a népükben! Egy bizonyos csalódottság tapasztalható. Amikor eljött a változás a kommunizmusból a szabad világba, nagy elvárások éltek bennünk. Valami egészen rossz történt. Egy szabad világban élünk, és már senki sincs, akit hibáztathatunk. Ha régebben valami rosszul ment, akkor a kommunisták voltak a hibásak. Ez szép volt. Ha az egyháznak nehézségei voltak, kik voltak a bűnösök? Nem az egyház, nem a papok, nem a keresztény nép, hanem a kommunisták. Szép idők voltak. Most már nincsenek itt a kommunisták, és mégsem megy jól a sorunk. (Ha mégis itt vannak, akkor mi vagyunk a hibásak, mert megválasztottuk őket.) De a mostani gazdasági nehézségekben már tényleg nem a kommunisták a hibásak, hanem egyszerűen a korlátainkba ütköztünk. Ha az egyháznak ma nehézségei vannak, abban sem ők a bűnösök. Hogyan fogadjuk mi ezeket a dolgokat? Egy bizonyos csalódással, bátortalansággal, kedvetlenséggel. Nem számítunk csodára.

A Szűzanya Kánában nem vesztette el a bátorságát, hanem szólt Jézusnak, hogy tegyen csodát (Jn 2,1–10). Hitt abban, hogy történik valami. Azért ment a szolgákhoz, és mondta nekik, hogy tegyenek meg mindent, amit Jézus mond. Számított rá, hogy Jézus fog tenni valamit. A mi gondjainkhoz képest az egy kis probléma volt. De egy egészen meghatározott, hasonló folyamatról van szó.

Amikor Kentenich atya 1914-ben elkezdte az új ember és az új közösség kimunkálását, kitört az I. világháború. Nagy veszélybe került a kis közösség. Holnap már mint katonák kint lesznek a fronton. Ott már

nem lehet összejöveteleket tartani. De Kentenich atya nem vesztette el a bátorságát. Egy ilyen nehézség Kentenich atya számára arra volt alkalom, hogy számíton Isten erejére. Számára ez ok volt arra, hogy kérje a Szűzanyát, jöjjön a szentélybe. A szentély, és ezzel a Schönstatt-mozgalom ebből a gyermeki bizalomból jött létre. A Szűzanya elfogadta ezt a bizalmat. Szeretetszövetséget kötött velük, és ebből a szeretetszövetségből jött létre a Schönstatt-mozgalom. A Schönstatt-mozgalom kezdete az alapító gyámoltalansága, nehéz helyzete volt.

A legfontosabb dolog, hogy mondjuk: „Gyere hozzánk, a házunkban szükségünk van Rád!” Ez a legfontosabb! Azt jelenti, hogy nem tudjuk, mit tehetünk, hogy nagy nehézségeink vannak, de nagy a bizalmunk is. Odaadjuk magunkat, a munkánkat, a könyörgéseinket, az imáinkat, az erőtlenségünket. Odaadjuk, ő jön, és csodát tesz. Szent családok leszünk. Nem veszítjük el a bátorságunkat. Odaajándékozzuk magunkat a gyengeségeinkkel együtt.

Ha valamire képtelenek vagyunk, az fáj. Ez különösen áll az erős személyiségekre. Egy erős személyiség szeretne örömet szerezni a Jóistennek, örömet szerezni a társának. Egy erős személyiség szeretné szolgálni a többieket, szeretne törekedni az eszményére. Fáj, ha ez nem sikerül.

Ezt a fájdalmat odaadjuk a kegyelmi tőkébe. A Szűzanya elfogadja és szól: „Jó, jövök!” S a korsónkban levő víz borrá változik. Az a legfontosabb, hogy olyan emberekké váljunk, akik hisznek a csodában...

Nagyon boldog vagyok, mert a Magyar Schönstatti Családmozgalom történetében egy új fejezet kezdődik. Kezdjük megérteni és elfogadni, hogy van valamink, amit a családoknak továbbadhatunk.

Szabadjon elmondanom — kicsit tréfásan — egy régebbi álmomat. Az Utolsó Ítélet napján ott álltam Isten ítélőszéke előtt. Minden rendben volt. De aztán egy kritikus ponthoz értünk. Megjelentek azok az emberek, akiknek tönkrement a házasságuk. Azt mondták: „A mi házasságunk azért ment tönkre, mert nem tudtuk, hogyan kell a házasságban helyesen élni.” Aztán rám mutattak: „Ő tudta, de nem gondoskodott róla, hogy mi is megtudjuk. Az ő schönstatti családjai mind szentek lettek, de nekünk nem mondták meg, hogy hogyan lehet a házasságban élni. Ezért most bepereljük őt.” Ezért vagyok itt, barátaim, mert félek, hogy ez bekövetkezik. Ezért szeretném Önöket is megtanítani a tudás továbbadására. Nekünk mint közösségnek van egy adományunk. Tudjuk, hogy hogyan kell

keresztény házasságban élni. A megvilágosított családi élet is a Szentlélek adománya. Ez a pásztorkodás, a prófétálás, a jótanács és a megkülönböztetés adományának egyfajta kombinációja. Ez egy külön adomány, amely képessé tesz bennünket arra, hogy a családi életben megtaláljuk a helyes utat. Természetesen szükségünk van a lelki erősség adományára is, hogy a helyes úton járni is tudjunk.

A Szentlélek ezen adományai nélkül nem lehet ma jó családi életet élni. Minden kérdésre ugyanis százféle választ kapunk még az egyházban is. A Szentlélekre van szükségünk, ha a vélemények zűrzavarában meg akarjuk találni a nekünk megfelelő megoldásokat.

Ugyancsak a Szentlélek adománya az apostoli hivatásunk is.

Mit jelent ez a kifejezés: „a Szentlélek adománya”? Nézzük először az emberi oldalát. Pl. emlékezzenek vissza szerelmük első idejére! Volt akkor valami az életükben, ami a gondolkodásukat befolyásolta. Mindig újra visszatértek a szerelmükhöz, és róla gondolkoztak. Aztán volt valami, ami a szívüket is a párjuk felé vezérelte. Továbbá mozgósította, hajtott is Önöket valami, hogy tettekben is megmutassák szerelmüket. Meglátogatták egymást, leveleztek, telefonáltak stb.

Ugyanílyen a Szentlélek működése is a lélekben. A szellemünket mindig újra az isteni igazságok felé irányítja. A szívünket feltüzesíti, és szeretettől áthatott tettekre indítja. Meglátjuk Istent a hétköznapi életben az események mögött, szeretettel beszélünk Vele, és kis áldozatot hozunk Érte. Ez ugyanaz a folyamat. Csak akkor megy, ha eltölt bennünket a Szentlélek: a fény, mely rámutat Istenre, a tűz, mely a szívünket lángra gyújtja, és az erő, mely tettekre indít. A Szentlélek adománya tehát egy mozgató erő Isten felé. A lélek megragadottsága, mert Isten megérintette.

Többféle Szentlélek-jelképet ismerünk. A galamb a lebegést fejezi ki, a könnyed lebegést a levegőben. Ellenképként gondoljunk az elefántra. Négy lábbal, biztosan áll a földön. A galamb lebegése azt fejezi ki, hogy akit a Szentlélek betölt, az mozgékony lesz. Ez érvényes a hétköznapi dolgokra is. Vannak a szeretetnek elefántjai is, akik hűségesek, erősek, és mindig valami jót főznek. Hűségesen dolgoznak és szeretik a társukat. Egy ilyen elefánt nagyon jó. De vannak a szeretetnek lélektől áthatott galambjai is. Kivel házasodtak össze? A szeretetnek egy elefántjával vagy egy lélektől hajtott galambjával?

A vallásos életünk kezdetén úgy élünk, mint egy elefánt. Tanulunk imádkozni reggel, este; megtanuljuk a parancsokat: ne lopj! Házas em-

berként: Ne nézz más nőre, férfira!... Ez az igazi, mindennapi keresztény élet, a hétköznapi megszentelése. Ez fontos, Barátaim!

Ezt mindig folytatjuk, tesszük. Erről Tilmann atya mindig beszél: a házastársi beszélgetés, csalódás, kibékülés stb.

De van valami más is. Egyszer csak az egyik szív elindul a másik felé. Egészen spontán hirtelen megértjük egymást. Vannak olyan idők, amikor nem kell heteken át órák hosszat beszélünk, hanem csak egymásra nézünk, és megértjük egymást. Van ilyen is. A lélek olyan mint a galamb, egészen könnyedén repül. Amikor a Szentlélek bennünket mint házaspárt betölt, akkor viszonylag könnyen egymásra találunk. Ha a Szentlélek igazán megragad bennünket, akkor hosszú távon le kell mondanunk a természetes szerelemről... A Jóisten szívesen megteszi, hogy nem érzünk semmit sem, és a Szentlélek mégis egymásba viszi a szíveinket. Talán megértik most, hogy miért veszi el tőlünk a Jóisten néha az egymás iránt érzett természetes örömet. Így készít fel a Szentlélek működésére.

A Szentlélek egy másik jelképe a tűz. Ismét egy másik maga a Szűz Mária. Ez egy nagyon szép kép. Megfigyelhetjük Szűz Máriánál, hogy hogyan fogadja Isten szeretetét. Az ő egész lénye egy folytonos, tiszta befogadás az Atya és a Fiú iránt. Éppen ez a Szentlélek működése is: befogadja magába az Atya és a Fiú szeretetét. Ez a lényege, így születik öröktől fogva, állandóan. Tehát aki megérinti Máriát, abban gyermeki bizalom ébred a Mennyei Atya iránt. Szent Pál a rómaiakhoz írt levelében ezt így írja: „A gyermekség lelkét kaptuk, amelyben így szólunk Istenhez: Abba, Apa!” (Róm 8,15)

A Szűzanyában a Szentlélek egyik jelképe van előttünk azért is, mert Mária befogadja a Fiú szeretetét is. Az ő szeretete által lesz Isten anyja. Mint menyasszony, Neki adja oda magát. Aki tehát Máriához kötődik, az vele együtt Jézus körül kering. Mária által tehát gyermeki kapcsolattunk lesz a Mennyei Atyával, és bensőséges szerelemre gyulladunk Jézus iránt. Mert Jézus és Mária a mennyben szeretik egymást. Íme a Szentlélek egy jelképe. Akit eltölt a Szentlélek, az gyermeki szeretettel szereti Istent. Vagyis a Szentlélek nem saját magáról beszél. Azt mondja Jézus: ő nem beszél magáról. Vagyis nem teszi témává saját magát, hanem abból vesz, amit Jézusnál talál, és ebben részesít minket. Így ismerjük és kapjuk meg a Szentlélekkel való kapcsolatban Isten Igazságát, aki Jézus Krisztusban jött el hozzánk. Felfedezzük Isten tervét a házasságról, a családról, és felfedezzük saját hivatásunkat is.

Amit most egy kicsit részletesebben kifejtettem, végül is nagyon egyszerű: A Szentlélek megajándékoz minket a Szűzanyával való kapcsolattal. Mária pedig állandóan újra kapcsolatba hoz bennünket a Szentlélekkel. Ezért tehát számíthatunk a szükséges adományokra.

A GYAKORLATI GONDVISELÉSRE VALÓ RÁHAGYATKOZÁS

B. Tilmann atya előadása

Már a középkorban felismerték, hogy Istent meg lehet találni minden dologban, emberben, eseményben. Ennek a felismerésnek azonban akkor még nem volt nagy gyakorlati jelentősége, hiszen az egész civilizáltnak tekintett világ keresztény volt. Ma azonban más a helyzet. Egy keresztény ember számára ma létkérdés, hogy a világban meglássa Istent, és megértse a neki szóló üzeneteit. Nem hagyatkozhat kizárólag csak a papjának, az egyházi tanítóhivatalnak az útmutatásaira, mert ezek természetsszerűleg nem térhetnek ki az ő személyes élethelyzeteire. Neki magának is állandóan figyelnie kell, és meglátnia a saját hétköznapi életében ható és vezető isteni gondviselés jeleit. Természetesen megtaláljuk Istent a Szentírásban, az egyház szavában, de szól hozzánk személyesen is életünk eseményeiben. A gyakorlati, személyes gondviselésbe vetett hit jelenti azt az „érzékszervet”, amellyel megismerhetjük Istent a hétköznapijainkban. Ő szól hozzánk minden dolog és esemény által. Ha így nézzük, akkor minden Isten szeretetének jelévé válik. Pl. ha két ember kezét fog egymással, akkor ez nem csupán két élő hús érintkezése, hanem két személy összetartozásának, kapcsolatának a jele is. A kéz itt csak egy közvetítő jel szerepét játssza. Ehhez hasonlóan azok az emberek, akikkel érintkezem, Isten kezének szerepét játsszák az életemben. De életem minden eseménye, sőt szívem mély vágyai által is szól hozzám Isten. A gyakorlati gondviselésbe vetett hit azt jelenti, hogy felfedezzük, meglátjuk e jelek mögött Istent. Ilyen módon az egész mai szekularizált világ is átlátszóvá tehető Isten irányában, vagyis minden eseménye, jelensége mögött megláthatjuk Isten gondviselő működését és szeretetét.

A szívünk mélyén jelentkező eredeti vágyakban Istenszemélyesen ránk vonatkozó tervét fedezhetjük fel. Pl. ha elismerésre vágyunk és saját nagyságunkról ábrándozunk, ez annak a jele, hogy Isten azt akarja, hogy igazán nagyok legyünk. Ha belső igényünk van arra, hogy másokat boldoggá tegyünk, ha az a vágyunk, hogy másokat vezessünk, ha kinyit-

juk a szívünket mások gondjai előtt, akkor mindez annak a jele, hogy Isten sok embernek otthont akar adni a szívünkben, sokakat ránk akar bízni. Így nézve életünk látszólagos véletlenjei is értelmet nyernek, azokban is megláthatjuk Isten ránk vonatkozó szeretetének jeleit.

Mondjuk meg, tegyük szavá Istennek, ha észrevettük szerető keze nyomát!

A Szentírás sem más, mint az Isten szeretete által művelt események gyűjteménye. Mi is megírhatnánk a saját életünk „Szentírását”. Ne legyünk hálátlanok! Ne vegyük látatlanba Isten ránk sugárzó, gondoskodó szeretetét, hanem tegyük szavá, köszönjük meg és írjuk le, hogy emlékezni tudjunk rá!

Ma Isten olyan keresztényeket akar nevelni, akik meglátják Őt a szekularizált világban is, a dolgok és az események mögött is. Nagyon fontos ma ez a látás, és akkor Isten üzenetei nem általánosan jönnek, hanem egészen személyesen, nekünk szólóan. Pl. ha bedugom a kezem egy hangyabolyba, vajon mit „gondolnak” róla a hangyák? Talán azt, hogy itt van egy jó mászópálya, vagy ellenséget látnak benne, esetleg fészket kezdenek rakni az ujjak hajlásában? Minden ember, de főleg a házastársunk ilyen „Isten keze” az életünkben, de sokszor csak úgy látjuk őket, mint a hangyák. Hit kell hozzá, hogy felismerjük benne Istent.

Isten általában közvetítőket használ fel, hogy szeretetével megajándékozzon. Nagyon fontos ezért figyelni a konkrét valóságot, az életet, és nem elakadni a dolgok felszínén, vagy túlszárnyalni az eszmék irányában. Kentenich atya korunk nagy problémái között sokat foglalkozott ezzel a kérdéssel is. Úgy látta, hogy korunkban ezen a területen rendkívül sok kárt okozott a mechanikus idealista gondolkodásmód, mely nem tulajdonít jelentőséget a konkrét valóságnak, az eseményeknek és az eredeti személyiségeknek. Az ebből eredő kollektívizmus keleten és nyugaton egyaránt elsorvasztotta az egyes emberek személyes szeretet-képességét és hitét saját eredeti személyiségük értékében. Az embereket úgy kezelik és manipulálják, mint egy nagy gyár, vagy gépezet alkatrészeit. Sajnos ez a gondolkodásmód az egyházon belül is nagyon elterjedt és sok kárt okozott. Annyira különválasztotta Istent a világtól és a történelemtől, hogy lehetetlenné tette az életből az Istenre való visszakövetkeztetést, valamint tagadta Istennek a teremtmények közvetítésével való működését. Mintha a teremtmény, az ember egy abszolút autonómiában Istentől független, saját törvényei szerint élne vagy élhetne. A teológiában ez egy exkluzív Isten- és Jézus-centrikussághoz vezetett. Mária szerepét és kül-

detését Krisztus művében és az egyház életében teljesen mellékesnek és elhanyagolhatónak mutatta. Korlátozta a Mária-tiszteletet, sőt kényszerítette a Mária-tisztelőket arra, hogy elrejtsek lelkiségük természetét és jelentőségét. Így történt, hogy a Mária-tisztelet — mint „érzelmes hozsánázás” — kiszorult az egyházi, a lelki élet perifériájára.

Pedig Isten egészen konkrétan — nem pedig mint elvont abszolútum — lépett be a történelembe. Igaz atyaként a gondunkat viseli, és közvetítőket, követeket választ és küld, hogy a szeretetét felfoghatóvá tegye a számunkra. Először is édesanyát és édesapát állít mellénk, akik alapvetően kialakítják a Róla valaha is alkotható Isten-képünket. Ugyanígy a Szűzanya, mint anya és királynő, akaratának és kegyelmeinek legfőbb közvetítője. Ő a felelőse pl. az egyház állandó megújításának is, ahogy ezt a II. vatikáni zsinat is újra leszögezte. Nagyon fontos tehát a Máriával való mély kapcsolat. De elsősorban nem valami misztikus, jelenlélmény formájában, hanem a gyakorlati gondviselésbe vetett hit által. Biztosak lehetünk ugyanis abban, hogy ha odafordulunk hozzá, akkor ő is személyesen felénk fordul.

Isten alapvetően az élet Istene. Ez nemcsak azt jelenti, hogy ő az élet forrása, vagy hogy ő teremtett minden élő, hanem azt is, hogy Isten az általa teremtett étellel összeköttetésben marad. Az élet, az élők számára Isten a legigazibb valójában állandóan jelen van és hatékonyan működik bennük és általuk. Ez az alapja a gyakorlati gondviselésbe vetett hitünknek. Ugyanis Istent és az Ő akaratát mindenben meg lehet találni: minden dologban, eseményben és körülményben, de minden emberben és emberi találkozásban is.

A gondviselés ilyen gyakorlati szemléletéből és hitéből érthető, hogy Kentenich atya és Schönstatt alapító tevékenysége kezdettől fogva együtt haladt a kor eseményeinek figyelmes vizsgálatával és értelmezésével. Minden újonnan alapított schönstatti közösség vagy intézmény válasz Isten felhívására, mely az események, egyes személyek, intézmények megnyilatkozásaiból váltak érthetővé. Kentenich atyának nem az volt a szándéka, hogy a közösségei elsősorban korszerűek legyenek, hanem mindenkifelett azt akarta, hogy megfeleljenek Isten akaratának.

Az élet Istenében való ilyen hit tette Kentenich atyát a remény és a bizalom emberévé. A korforduló sokféle változása, konfliktusa, katasztrófája nem tette borúlátóvá. A nagy összeomlásban egy új, történelmi kor eljövételének első jeleit látta. Így ír erről:

*„Isten az élet Istene... Ahol engedi, hogy valami összetörjön és elpusztuljon, ott új életet akar alkotni. Az elvetett búzaszemnek is előbb meg kell halnia ahhoz, hogy termést hozhasson. Elakad a lélegzetünk a sok borzalom láttán, amikor körülnézünk a mai fizikai, erkölcsi és szellemi világban. *Transitus Domini est!* Egy csodálatos világnak, egy csodálatos rendnek kell jönnie, mely számára ilyen katasztrófák és gigászi pusztulás készíti elő a helyet.”*

Kentenich atya beszédeiben és tetteiben mindig a gondviselés jeleire támaszkodott. Életének és korának minden eseményében a szerető Isten gondviselésének jeleit kereste és látta. Ez volt az ő világnézete. A modern ember legvészerhesebb hiányosságának tartotta ugyanis azt, hogy képtelen Istent és az Ő akaratát meglátni az élete alakulásában és a kor jeleiben. Ez az oka annak, hogy a mai nyugati kereszténység vallási helyzetét elsősorban az eleven Isten-élmény hiánya jellemzi. A mai kor legfontosabb lelkipásztori és nevelői feladatának tartotta: képessé tenni az embereket, hogy a gyakorlati gondviselésbe vetett hittel felismerjék életükben és a történelemben a tanácsadó és vezető Istent.

Kentenich József atya SCHÖNSTATT MÁRIÁSSÁGA

részlet a II. alapítólevélből

64. Tarts ki rendületlenül a határozottan kifejezett máriás karaktered mellett!

65. Családunknak a történelméből adódott ez a határozottan kifejezett máriás jelleg, mely összhangban áll a világkormányzás, rendezés és tökéletesedés törvényével, valamint az emberi természetünk érzületével is.

66. Isten bölcsessége és a teremtményei iránti tisztelete úgy kívánja, hogy a világ folyásába közvetlenül ne avatkozzon bele. Ezért Isten egyes embereket és dolgokat felruház a saját tulajdonságaival, jogaival és hatalmával, hogy ide kapcsolhassuk az Istennek járó szeretetünket, kötődésünket, és általuk juthassunk el Óhoz. Így jött létre az Istenhez való kötődés bonyolult láncolata, kiterjedt szervezete.

Máriában a legjóságosabb Úr olyan valakit alkotott, akire pazarló bőségben ruházta át a tulajdonságait. Ezért kiváltképpen is azt akarja, hogy Máriát mint szent köteléket használjuk, hozzá bensőségesen kötődjünk, és így vele együtt eljussunk Isten szívébe.

67. Az emberi természetünk nem tisztán szellemi, hanem érzéki is. Az örökkévalóság utáni törekvésünk megnyilvánul ezért egy erős vágyban is, melyet Isten áttetsző képmásai után érzünk. A végtelenül jóságos, bölcs és mindenható Isten sokoldalúan figyelembe is vette ezt az igényünket. Elküldte hozzánk egyszülött fiát, akiben megláthatjuk a Menyei Atyánk felénk forduló arcát. Hasonló okból kaptuk a szentek sokszínű kórusát is. Ugyanebben a képben áll édes Szűzanyánk is. De mivel őt Isten mintegy „extázisban” alkotta, így viszonylagos teljességgel tükrözi az isteni tökéletességet. Aki közel kerül Máriához, és magát neki ajándékozva, mérhetetlenül közel kerül Istenhez is, és „remegve” áll nagysága előtt. Ily módon egyszerűen és hatékonyan jutunk be Isten szívébe. Számunkra Mária a hivatalos út Istenhez és Krisztushoz. Ő Isten és Krisztus hivatalos hordozója, közvetítője és szolgálója. Aki Máriára rátalál, életet talál, és üdvösséget merít az Úrból.

68. Mária üdvösségtörténeti szerepe rendkívül erősen láthatóvá vált családunk történelmében. Tőle, az áldott anyától eredünk, ő a példaképünk és a közvetlen célunk. Láthatóvá válik a családunkban Mária egész munkamódszere is.

69. A közbenjárásától és példájától való tudatos függőségben növekedett minden a családunkban. Ezért szívesen nevezzük Máriát alapítónknak, úrnőnknek és királynőnknek. Érzelmekben és törekvéseinkben gondosan ápoljuk a tőle való benső függőség-tudatot.

70. A függőséget és a ragaszkodást akarjuk a biankó felhatalmazással magasabb fokra emelni és megszilárdítani. Ebben a törekvésünkben a Szent Izidor által megfogalmazott törvényt vezet:

„Ut sim servus filii, appeto servitutum Genitricis.”

(Az Üdvözítő szolgálatába a szülőanyja szolgálatán át jutunk.)

X. Pius pápa klasszikus formába öntötte ezt a törvényt:

„Senkinek sincs nagyobb hatalma arra, hogy az embert Krisztussal egyesítse, mint a Szent Szűznek. Krisztus szavai szerint abban áll az örök élet, hogy megismerjük az Atyát, az egyetlen igaz Istent és a küldöttjét, Jézus Krisztust. Mivel pedig mi Mária által jutottunk el Krisztus éltető ismeretére, így annál inkább általa fogjuk megnyerni az örök életet is, melynek forrása és kezdete is ugyanaz a Krisztus.”

Még egy másik helyen is megerősíti:

„Ki ne látná be, hogy a Mária-tisztelet által tudunk Krisztussal a legbiztosabban és legkönnyebben egyesülni, és eljutni a tökéletes gyermekségre, amelyben boldogok és szeplőtelenek leszünk Isten előtt?” (Jubileumi Enciklika 1904. febr. 2.)

71. Hogy mennyire világosan és jól látta és hirdette ezt az eucharisztia pápája, azt Engling József belső élete is bizonyítja. *„Mancipatus Mariae”*-nek nevezte magát, eszerint is élt, és éppen ezért jutott olyan mélyre az Üdvözítő szeretetében. Ugyanerről a törvényről tanúskodik a családunk elmúlt 25 éves történelme is. Minthogy családunk mélyen és szervesen kötődött Máriához, mindig fogékony és nyitott maradt az isteni dolgok iránt. Így sikerült bensőséges kapcsolatot kiépíteni Krisztushoz és gyermeki szeretetet a Mennyei Atyához. A máriás karakterünk és a szeretetszövetségünk azt is eredményezte, hogy a családunk egészséges mértéket és erőteljes mélységet tudott tartani a liturgikus magatartásban.

72. Jó ha emlékezünk ezekre az alapvető összefüggésekre! Ha a Mária-szeretetnek a múltban már oly sok nagy dolgot köszönhattunk, akkor mi mindent várhatunk még a jövőben, mikor az egész családuknak tudatosan, mélyen és állhatatosan a biankó felhatalmazás által ismét ezen az alapon egyesül.

73. De nem elégszünk meg azzal, hogy mindig újra visszatérünk Máriához mint példaképünkhöz és közbenjárónkhöz, hanem Isten szándéka szerint szabad és szükséges is őt közvetlen célunknak tekintenünk, mint aki az apostoli tevékenységünkhöz szervesen hozzátartozik.

74. Ez összhangban van az alapításunk eredeti szellemével és családuknak egész történelmével is. A klasszikus bizonyíték most is Engling József.

75. Ez így megfelel az Üdvözítő kívánságának is, aki édesanyja által jött el hozzánk, és aki nekünk is ugyanezt az utat ajánlja önmagához és a Mennyei Atyához.

76. Ez így megfelel a saját szívünk igényének is, mert a szív túlcserélő bőségéből beszél a száj, és amit az ember maga átélt s tapasztalt, azt szívesen is adja tovább.

77. Ez így megfelel a mai ember rendkívülien érzéki beállítottságának is, feltéve, hogy egyáltalán van még természetfeletti érdeklődése. Ebben az esetben ugyanis kifejezetten fogékonyak mutatkoznak a szemléletes vallásoktatás iránt. Isten eleget tesz ennek az igénynek, amennyiben Mária vonzó képében a kereszténység nagy eszméit klasszikus szemléletességgel állítja a szemünk elé.

78. Ez így megfelel a mai lelkipásztorok gyámoltalanságának és tanácstalanságának is. Ugyanis számtalan, eddig bevált valláserkölcsei eszköz, amellyel korábban meg lehetett fogni az emberi lelket, ma lehetetlenné vált és csődöt mondott. Ezért a felvilágosult és természetfeletti beállítottságú apostol egyre jobban és egyre inkább Mária után nyúl, hogy megmutassa a népnek, és megszerezze őt mint nagy lelkipásztort.

„Mária, az Isten kedve szerint való nagy misszionáriusnő, majd csodát művel!” (Palotti Szent Vince)

Már meg is tette a csodát! Nagyot és csodálatosat alkotott ott, ahol más csődöt mondott. Mária valóban *„gratia plena”*. Isten az emberi lelket úgy alkotta meg, hogy Mária iránt rendkívül fogékony legyen. Ha az ember teljesen bezárkózik Mária elé, akkor a keresztény vallásos érzülete szükségképpen halálra van ítélve.

79. Az egyház magától értetődő tapasztalati tényként könyveli el, hogy a mindenkor előforduló tévedések legyőzésében is rendkívül nagy Mária lelkipásztori hatása. Ezt az elismerését fejezi ki ebben az énekben is:

„*Omnis haereses tu sola interemisti in universo mundo!*”

(„Te egyedül legyőzted a világ minden eretnekségét!”)

80. A biankó felhatalmazásunkba beletartozik a Mária iránti elkötelezettség, amelyben örömmel, egyértelműen, megújulva és visszavonhatatlanul ígéretet teszünk az apostolkodásra. Egészen és osztatlanul odaajándékozunk magunkat a schönstatti Háromszor Csodálatos Anyának és művének. Ez nemcsak a mű iránti szeretetre kell, hogy sürgessen bennünket, hanem a legtágabb körökben meleg lelkesedést is kell gyűjtanunk iránta. A részleteket mindig a körülmények határozzák meg. A legtöbbünk már többéves tapasztalattal rendelkezik a Háromszor Csodálatos Anya (*Mater Ter Admirabilis*, MTA) iránti igazi, megvilágosodott szeretet terjesztésében. Vagyis itt nem szorulnak útmutatásra. Csak egy dolgot emelnék ki. Mintha újabban egyre nagyobb lenne a jelentősége annak, hogy a ránkbízottakkal együtt egyre erősebben kötődünk a saját házi MTA-szentélyünkhöz, vagy egy közeli MTA-kápolnához. Ajándékozunk továbbá MTA-képeket és érmekeket az üldözötteknek, a katonáknak, a menekülteknek, a szükségét szenvedőknek és a segítséget keresőknek! Vigyük be észrevétlenül őt a légvédelmi menhelyekre is. Mária anyai szíve erősebb védelmet nyújt minden más helynél.

Egyébként érvényes a régi szabály: Az igazi szeretet nem jön zavarba, amikor eszközöket és utakat keres, hogy újabb tisztelőket és katonákat nyerjen meg a schönstatti Háromszor Csodálatos Anyának.

81. A Mária-tisztelet terjesztését megfontolt és elmélyült belátással a családi feladatunk szerves részceljaként tekintjük. Vagyis a Máriához való kötődést mindig úgy értjük és használjuk, mint az erőfeszítéseink egy szerves, átmeneti állomását, de nem végcélját. Egy rendkívül értékes és kipróbált eszköznek tartjuk, amellyel ismét rávéshetjük Krisztus képét a világra. Mindig is ez volt a világosan kifejezett akaratunk.

A világháború alatt e meggyőződésünket két ismert imába öntöttük, mely azóta az egész család közös kincse lett:

82. „Háromszor Csodálatos Anya!
Taníts minket, mint lovagjaidat harcolni,
az ellenséges hatalom és sereg ellenében
a te lovagi szolgálatodat terjeszteni,

hogy a világ általad megújuljon,
s fiadnak tömjénnel hódoljon!”

83. „Anyánk, az égi gyermekkel
szállj le a honi mezőkre,
hogy nyomodat követve
az igaz békét elnyerje!
Any a gyermekének szeretet-egysége által
hazánk a bajokból felépül.”

84. Ha a biankó felhatalmazás szelemében komolyan vesszük a Háromszor Csodálatos Anya apostoli szolgálatát, és teljes lélekkel bevetjük magunkat annak terjesztésébe, akkor elismerésre számíthatunk, mert segítettünk felemelni korunkat.

Így énekel az egyház:

„*Omnes haereses (etiam antropologicas) tu sola interemisti in universo mundo!*”

Vagyis az újkor antropológiai eretnekségét is legyőzted, és így egy új keresztény társadalmi rendet alkottál. Az általános kegyelemkövetítés kérdésének megvilágításához ez a mi gyakorlati hozzájárulásunk.

85. Ki az a mélyen vallásos lélek, akit ne lelkesítene fel egy ilyen szép kettős cél, és ne ösztönözné, hogy minden erejével mellé álljon?! Bárcsak a schönstatti Háromszor Csodálatos Anyának minél több gyermeke, családunknak minél több tagja kapna küldetést e nagyszerű feladatára!

86. Még nem lepleztük le teljesen családunk máriás karakterét! Ha a schönstatti Háromszor Csodálatos Anyára gondolok vagy róla beszélek, akkor nemcsak a családunk eredetére és feladatunk közvetlen céljára gondolok, hanem az egész lelkipásztori és nevelési módszerünkre is.

87. Ebből a szempontból az ő tökéletes lénye a természetes és természetfeletti klasszikus találkozási pontja; a természet és a kegyelem harmonikus kapcsolatának egyedülálló megtestesítője, és így egy organikus aszkézis és pedagógia bemutatója, ill. lehetőségének a garanciája.

88. Azáltal, hogy a gondolkodásunkban, akaratusunkban és cselekvésünkben neki ilyen méltóságot biztosítottunk, nemcsak Isten-közelben, hanem ember- és életközelben is maradtunk minden törekvésünkben. Nyugodt, szerény biztonsággal átjutottunk minden szélsőséges egyházi és világi koráramlaton.

89. A biankó felhatalmazásunk magában foglalja ennek az „organizmus-gondolatnak” megújított és tudatos igenlését. Ez kötelez minket nemcsak a Háromszor Csodálatos Anya iránti, hanem az ő műve iránti teljes odaadásra is. A Schönstatt-műhöz pedig mint lényeges alkotórész, hozzátartozik az organizmus gondolata. Most arról még nem is beszélünk, hogy a megvilágosodott, bensőséges Mária-tisztelet önmagától is létrehoz egy organikus gondolkodási és cselekvési módot.

90. A biankó felhatalmazással magunkra vállaljuk, megújítjuk és elmélyítjük a komoly és nehéz feladatot, hogy segítünk megmenteni a kereszténységben egy egész sor veszélyeztetett, életfontosságú dolgot. Mindenekelőtt a következőkre gondolok:

- A személyiség és a közösség komplementer egysége.
- Lekötött szabadság ill. átlelkesült kötődés.
- Egészséges keresztény merészség és erőteljes önállóság.
- Heroikus és önzetlen szolgálatkészség.
- Tisztaság- és igazságérzék.
- Békülékenység és Isten-szeretet.

Vagyis röviden összefoglalva: mindaz, amit az „új ember” típusa alatt értünk. A hétköznapi új szentjéről van szó, akit a jó Isten nyilvánvalóan a mai idők viszonyai által tőlünk igényel, és akit Engling Józsefben mint példaképben a szemünk elé állított.

HŰSÉG KENTENICH ATYÁHOZ

B. Tilmann atya és E. Monnerjahn után

„A siker egyik összetevője, hogy olyasmivel állunk elő a piacon, amihez értünk, ami a mi specialitásunk” — olvashatjuk Philip Kotler „Marketing management” c. tankönyvében. Ez számunkra azt jelenti, hogy Schönstatt sajátos értékeivel állunk elő. Vagy még pontosabban, azokkal a sajátos schönstatti értékekkel, melyeket tapasztalatból ismerünk, melyeket elsajátítottunk.

Erich és Eva Berger, az osztrák schönstatti „Akademie für Familienpädagogik” alapító igazgató házaspárja is erre figyelmeztetett bennünket:

„Az évek során felfedeztük, hogy milyen fontos a hűség Schönstathoz, és a személyes hűség Kentenich atyához.”

II. János Pál pápa meg is magyarázza e hűség értelmét abban a beszédében, melyet Kentenich atya 100. születésnapját ünneplő schönstatti zarándokok előtt mondott:

„Sok országból összejöttetek, hogy megköszönjétek Istennek azt az ajándékát, amelyet nektek Kentenich atya személyében adott. Meg akarjátok újítani a lelketeket a személyére és küldetésére való eleven emlékezés által. Az a célotok ezzel, hogy továbbvigyétek és hirdessétek lelki örökségét. Mindjobban egy olyan lelki családdá akartok válni, mely az eredet karizmájából élve megvalósítja az egyház és a világ szolgálatára való küldetését.”

„Az emlékevi imátookban azért a kegyelemért könyörögtök, hogy alkotó módon hűek lehessetek atyátok és alapítótok prófétai küldetéséhez. Az egyház évszázados tapasztalata tanít minket, hogy erőteljes élet forrása a saját alapítás, de Isten egész népe számára is az alapító személyével való bensőséges, lelki kapcsolat és az ő küldetéséhez való olyan hűség, mely mindig újra figyelembe veszi az idők jeleit. Ezért idézem emlékezetetekbe elődöm, VI. Pál szavait, melyet az Istennek szentelt életközösségekhez intézett: »Őrizzétek hűségesen az alapító szellemét, az evangéliumra irányuló célkitűzéseit és szentségének példáját... Éppen ebből nő ki minden szerzetesközösség sajátos dinamizmusa.«” (VI. Pál: Evangelica testificatio, 11-12)

„Az a hivatásokat, hogy részesedjetez abban a kegyelemben, amelyet az alapítók kapott, és azt az egész egyház részére közvetítsetek. Mert az alapítók karizmája olyan, mint egy lélekben ható tapasztalat, melyet áthagyományoztak a tanítványokra, hogy azok szerint éljenek, azt védjék, elmélyítsék és állandóan továbbfejlesszék, mégpedig közösségben és az egyház javára. Igen, az egyház maga is az isteni alapítója iránti, állandóan megújuló hűségből él és növekszik.” (Dr. Csermák Kálmán és Alice (szerk.): „*Családi élet*”, 199-200. old.)

Ki Kentenich József atya?

E kérdés megválaszolására kétféle utat is választhatunk. Megpróbálhatunk vele találkozni, azaz az életét megfigyelve kapcsolatot építeni hozzá: Ki nekem Kentenich atya? Mit mond, mit üzen nekem Isten az ő élete által? Ezt az utat választotta Tilmann atya, amikor megírta a „Családok atyja” c. kilencedet, melynek alcíme: „Lelki útmutató házaspárok számára”. A másik út a tudományos megközelítésé. Itt Kentenich atya életét, munkásságát, annak előzményeit, történeti kialakulását, jelentőségét, hatásait elemezhetjük. Példát találhatunk erre a „Családi élet” c. könyv második részében közölt életleírásban: „*Kentenich József atya, Schönstatt alapítójának élete*”, továbbá a „Küldetésünk titkai” füzetsorozat: „*Schönstatt sajátos értékei*” c. 6–7. füzeteiben.

Ízelítőként idézünk e művekből néhány gondolatot:

„Egy ilyen korban, amikor a régi egyházi szerkezetek összeomlanak, amikor új élet tölti el az egyházat — és az új élettel kapcsolatban természetesen sok a kérdés és a probléma —, egy megbízható vezetőt keresünk. Az egyházat a szentjei minden korban megbízhatóan vezették és utat mutattak. Vagyis Isten belenyúlt egy ember életébe és áthatotta lelkével. Beleöntötte Szentlelkét, és így ez az ember sokak számára útmutatóvá lehetett a saját korában. A mostani szentatyánknak, II. János Pál pápának fontos szívügye, hogy az egyház ma is rámutasson ezekre a megbízható vezetőkre. Sok száz embert avatott szentté.

Kentenich atya nem tartozik közéjük. De az egyházban nagy, világméretű megújulási mozgalmat alapított.

Sok embert vezetett személyesen, és a tanfolyamain, lelkigyakorlatain sok embernek adott tartást, biztóságot és orientációt. Egy nagy művet is alapított. Egy mozgalmat, mely sok közösséget foglal magában: papokat és világiakat, férfiakat és nőket és családokat.

Önök is meghívást kaptak, hogy ezt a sajátos kilencedet imádkozzák, hogy együtt menjenek Kentenich atyával a lelki élet útján.

Kilenced, vagy más néven novéna alatt kilenc napon vagy héten át folytatott imádságot értünk. Kentenich atyához fordulunk, akiről hisszük, hogy ki tudja eszközölni Istennél kéréseink meghallgatását. Kentenich atya nemcsak mély Isten közelségben élt, hanem jó pedagógus is volt. A lelki élet mestere volt. Ezért hív bennünket ez a kilenced, hogy kilenc héten át vele együtt újra átgondoljuk a saját házasságunkat és családukat. Kentenich atya iskolájában választ fogunk találni házasságunk és családuink hétköznapi, gyakorlati életének kérdéseire...

„Teljesen a rendelkezésedre bocsátom magam”

Kentenich atya életéből

1912-t írunk. A palottinusok diákotthonában vagyunk Schönstattban. A tanulók közt forradalmi szellem uralkodik. Nem csoda! Az akkori nevelési rendszer mindenekelőtt előírásokon, fegyelmen és kötelességtudaton alapult. A házi rend 140 paragrafusa nyomasztó teher volt. És a tanulók, az érési korszakban levő fiatalok belsőleg védekeztek.

Az akkori rendszerben a házfőnök, a rektor és a tanárok mellett volt még egy spirituális állás is. A spirituálisnak kellett a tanulók belső életéről gondoskodnia. Az akkori szaktekintélyek szerint elsősorban a házi rend jó betartásáról kellett gondoskodnia. A főnökök választása egy fiatal tanárra, Kentenich József atyára esett, aki két éve latint tanított az iskolában, és a tanulók között nagy kedveltségnek örvendett. Kentenich atya 28 éves volt akkor. Spirituálisnak való kinevezése után az első előadásában kifejtette a diákok előtt programját: „Meg akarunk tanulni Mária oltalma alatt magunkból erős, szabad, papi jellemeket nevelni.” (Lásd Küldetésünk titkai 2. füzet, 11. oldal.)

Ez új hang volt. De még jobban felfigyeltek a diákok, amikor Kentenich atya elkezdte számadását az eddigi és a jövővel kapcsolatokról. Eddig csak az oktatásról gondoskodtam — magyarázta —, a személyes céloim pedig a kollégiumon kívüli lelkipásztorkodás volt. Ezért nem törődtem a személyes érdekeitekkel. Ez most másképp lesz. Majd így folytatta:

„Ezennel állandó rendelkezésekre bocsátom magamat mindazzal együtt, ami vagyok és amim csak van: Tudásomat és tudatlanságomat, tehetségemet és tehetetlenségemet, de mindenekelőtt a szívemet.” (Lásd Küldetésünk titkai 2. füzet, 11. oldal.)

Ezt mondja tehát a fiatal embereknek, akiknek az volt az érzésük, hogy felülről mindenekelőtt a fegyelmet és a kötelességtudatot erőltetik: A rendelkezéstekre bocsátom magamat, értetek vagyok itt, és hozzáteszi: A rendelkezéstekre bocsátom magamat teljesen.

Égészítse ki a szót két későbbi kép. A harmincas években Kentenich atya sok lelkigyakorlatot tartott papok számára. Gyakran évente 2000 pap vett részt ezeken. És sokukat nemcsak az előadások vonzották. Az előadások, melyekben a kor eseményeit értelmezte, amelyekben Isten úgy jelent meg, mint aki a mai korunkban is az élet Istene. A papok mindenekelőtt a Kentenich atyával való személyes beszélgetést keresték. Ki lehet számolni, hogy mit jelentett gyakorlatilag, amikor száz pap vett részt egy lelkigyakorlaton, és ennek nagyrésze egy óra hosszát beszélgetni akart a mesterrel. E beszélgetések számára gyakran már csak az éjszaka maradt. És Kentenich atya a rendelkezésükre bocsátotta magát.

Az éjszakai órák beosztása hasonlított az őrsváltáshoz. A papok egymást költötték fel, amikor rájuk került a beszélgetés sora, utána pedig visszafeküdtek aludni. Csak egyvalaki nem aludt: Kentenich atya. Ezekben az időkben egészen kevés alvással be kellett érnie. Csak néhány óra jutott. Azt mondta: „Kifejlesztettem egy módszert, hogy az előadások alatt pihenjem ki magam.” Értjük?! Azokon az előadásokon, melyeket ő tartott!

A másik példa életének utolsó idejéből származik: A Milwaukee-ből való hazatérése után, 1965-ben a közben nagyranőtt Schönstatt-mozgalom munkatársai Kentenich atyát szabályosan „ostromolták”. Egy szemtanú meséli: Kentenich atya mögött mentem, és hallottam, ahogy az egyik schönstatti intézmény főnöknője mondja Kentenich atyának: „Van itt még valaki, aki szeretne Önnel beszélni!” — És tett egy javaslatot, hogy mikor beszélhetnék. Kentenich atya spontán indulattal ezt válaszolta: „Nem bírok többet!” Aztán a beszélgetés mégis létrejött.

Mit jelent ez nekünk, a kettős életünk számára?

Az első szerelem idején könnyű mondani: Teljesen a rendelkezésedre bocsátom magamat. Nagyszerű dolog ezt a gondolatot a lélekbe befogadni: Rendelkezhetsz velem. Azt tehetsz velem, amit akarsz. Bízom Benned. Mindent, amit majd teszel velem, elfogadom, mert szeretlek. Az engedelmesség örömet okoz annak, aki szeret. A gondolat, hogy ezáltal a szerelmesének valami jót tehet, bensőleg építi.

Amikor az engedelmesség szeretetéről beszélünk, azt a lelkületet értjük alatta, mely a másik akaratában a saját boldogságának forrását látja. Ez éppúgy vonatkozik a hétköznapi viselkedésre, mint a házasságban való teljes testi odaadásra. Kentenich atya szerint a házassági aktus egy „tökéletes kölcsönös önelajándékozás és elfogadás”. Itt két személy cselekszik, nem két test. És az egyik személy így szól a másikhoz: A tied vagyok, teljesen a rendelkezésedre bocsátom magamat, mert szeretnék boldoggá tenni. És a másik személy elfogadja ezt. És jól tesz neki, hogy a társa elfogadja.

Természetesen számolnunk kell azzal, hogy a házasságban és együttélésben az önzés is jelentkezik. Az emberi természetünket terheli az eredeti bűn. De az eredeti bűnt a keresztség által a legbelső lényegében legyőztük. Maga Isten él a szívünkben, a szívünk szentélyében, és úgy mozgat, alakít bennünket, hogy hasonlónak váljunk Hozzá, hogy szeretetté váljunk. Ez a Szentlélek egyik hatása.

Amikor a szívünkben a Szentléleknek átengedjük magunkat, azt mondjuk a másoknak: Teljesen a rendelkezésedre bocsátom magamat, és éppen így leszünk boldogok. Hasonló életfolyamat zajlik a szentháromságos Isten legbensejében. Az örök Atya egészen odaajándékozta magát a Fiának; és a Fiú egészen odaajándékozta magát az Atyának; és ez a kölcsönös önelajándékozás hatalmas impulzust vált ki, egy olyan erős impulzust, hogy a harmadik isteni személy, a Szentlélek származik belőle, mindkettőjükből. Ezért mondja Kentenich atya, hogy semmi sem hasonlít jobban Istenre mint egy házaspár, aki szerelmes szeretettel a házassági aktus pillanatában egészen egymásnak ajándékozta magát.

Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy belemegyünk egymásba. A házasságban is nem a saját élvezetünket keressük, hanem a másik örömet. Hagyunk magunknak időt, ha a társunknak idő kell. Sokáig elidőzünk az egymás iránti gyengédségben, ha a társunknak úgy jó. A nemi egyesülést egész napon át körülvevünk gyengédségekkel. A társunkat mindig újra megszólítjuk a szeretet szavával. Gyakran egy kis „Te” elég arra, hogy ezt a szeretetet magunkban újra fellobbantsuk. Teljesen a rendelkezésedre bocsátom magamat. Ez a szó használható azokban a helyzetekben is, ahol a házastársi szeretet a legnagyobb követelmények elé állít bennünket, ahol egyszerűen nehezzé válik az együttes élet. Számolnunk kell azzal, hogy a közös életünk hosszú szakaszain át az együttélés nemcsak boldogságot, hanem terheket is hoz magával.

Nos itt fontos, hogy ne kínozzuk magunkat állandóan azzal a gondolattal, hogy a másoknak mi mindent kellett volna másképp csinálnia. Segíthet, ha egy kicsit eloldjuk magunkat (!) a társunktól, azaz nem várunk el tőle állandóan ezt meg azt, hanem egyszerűen arra az álláspontra helyezkedünk: A te oldaladon vagyok. Akkor jöhet bármi. És egyébként meg az idegeimre mész. És ezt is túl fogom élni. A szeretet magára veheti éppen a belső távolságtartás jellegét is.

Magától értetődő, hogy a búcsú az olyan követelő szavaktól, mint „Tulajdonképpen neked kellett volna!” vagy „Miért nem teszed?” vagy „Miért teszed ezt és azt mindig újra meg újra, jóllehet tudod, hogy fájdalmat okozol nekem?” — nem szabad, hogy eltompítson bennünket.

Nem primitíven, hanem naivan, oldottan reagálunk. És az ilyen elnyúlhatatlan, oldott szeretet így beszél: Teljesen a rendelkezésedre bocsátom magamat. Akkor bármi jöhet.

Schönstatt sajátos kegyelmei

Most nézzük meg egy kicsit Kentenich atyát a kor egyházi környezetében. Melyek azok a sajátos értékek, kegyelmek, karizmák, amelyek világvizonylatban is fémjelzik nevét és mozgalmát.

„A Lélek ott fúj, ahol akar.” (Jn 3,8) Senki sem szabhat neki határt, nem nyerhet uralmat felette. A kereszténység tapasztalata szerint azonban Ő mégis önként kötődik bizonyos személyekhez és helyekhez. Kentenich atya egy ilyen személy, és Schönstatt egy ilyen hely. Miért választotta ki őt és Schönstattot Isten? Mert van egy „gyengéje”, és ez mi vagyunk: a gyermekei. Schönstattba érkezve szinte kitapintható ez a kegyelmi jelenlét. Mintha egy nagy kegyelmi sátor borulna fölénk. Mint gyógyító erő, átjár, belénk hatol ez az atmoszféra, és úgy érezzük, magunkra találunk.

Kentenich atya küldetését így is összefoglalhatjuk: Részesíteni szeretne minél több embert a sajátos schönstatti kegyelmekben. Ezért épültek világszerte a schönstatti szentélyek, ezért létesültek a családok schönstatti háziszentélyei. Akárhol is találkozunk a világon emberekkel, akik Schönstattot értékesnek tartják, ez mind csak azért lehetséges, mert részesültek azokban a sajátos kegyelmekben, amiket Kentenich atya kapott.

Melyek ezek az úgynevezett „sajátos schönstatti kegyelmek”?

Forduljunk Kentenich atyához ezzel a kérdéssel, mégiscsak ő ebben a legilletékesebb. Hogyan válaszol ő erre?

„Abban látom az Istentől rendelt feladatomat, hogy nagyon sok, minél több embert az örök és végtelen Isten iránti teljes odaadásra elvezessek.”

„A beteg csontokról sem feledkezhetünk el. Itt a beteg lelkeknek meg kell gyógyulniuk...”

„Schönstattban megajándékoz bennünket a Szűzanya a gondviselésben való hit karizmájával.”

„A hősies gyermekségre kell koncentrálnunk Istennel szemben.”

„A hétköznapiok szentje a munkájában, melyet az embereken és dolgokon ill. emberekkel és dolgokkal végez, azt a nagy és Istentől előre elrendelt eszközt látja, amely által a beléjük rejtett Isten-képet tökéletesen kiformázza.”

„Egészen világosan állt előttem: az a feladatod, hogy kimunkálj egy új embert, egy új közösséget.”

Tehát nem ígér csodákat a fizikai rendben, hanem egyszerű hitet az isteni gondviselésben, életszentséget a hétköznapiokban, eszköz-létet Isten és Mária kezében, gyermeki lelkületet Isten előtt, hogy az új közösségben egy új ember jöjjön létre.

Nem is rossz program az emberi gógtól bedugult mai világban!

1914. október 18-án alapította Kentenich József atya a Schönstattmozgalmat. Az alapító szavai szerint Schönstatt egy új feltörésnek tartja magát az egyházban, melynek célja a világ újraformálása Krisztusban, Mária segítségével. Mária hozta a világra Isten testté lett Igéjét, aki az út, az igazság és az élet; Isten akaratára kimondott igénjében lett Krisztus és minden keresztény anyja.

Az egyház előképe ő, aki kész arra, hogy a Fiút, akit Betlehemben megszült, a világnak mindenütt újra közvetítse, ahol az emberek szeretetben és bizalomban őt erre kérik.

Kentenich atya az életében a Szűzanyát mint az éghez való kapcsolatának felelősét tapasztalta meg, és életszövetséget kötött vele. Abban látta a küldetését, hogy a világnak továbbadja a Szűzanyával való szeretetszövetséget, melynek a Szentháromsággal való szeretetszövetségé kell kiérlelődnie. Ezt a küldetést szolgálja az egész Schönstatt és Kentenich atya egész élete.

A schönstatti lelkiség négy dimenziója:

— Szeretetszövetség

— Isten eszköze

- Egyházhűség
- Új ember az új közösségben

Schönstattban minden azzal a *szereletszövetség*gel kezdődött és kezdődik ma is, melyet Kentenich atya Máriával, a Megváltó anyjával, a kegyelem közvetítőjével, a segítővel és nevelővel kötött. A szereletszövetség állt annak az útnak az elején, melynek célja a háromságos Isten szíve. Így kezdődött a Schönstatt-mozgalom, és ezt a kezdetet ma is egyénileg és közösségileg is egyaránt megismételhetjük. Kentenich atya a szereletszövetség megvalósítására irányuló törekvést és a szereletszövetségből fakadó életet nevezi *szövetség-vallásosságnak*.

Az eleven szövetség-vallásosságból fejlődik ki a schönstatti lelkiség másik, kettős dimenziója: az *eszköz-vallásosság* és a hétköznapi megvalósuló *életszentség*.

Aki az Istennel és az égi anyával kötött szövetségben él, az önmagát úgy tekinti mint a saját életének és a világ megszentelésének eszközét. Aki komolyan veszi az eszköz-vallásosságot, nem a saját akarát akarja érvényesíteni. Eltökélt szándéka, hogy amennyire csak megismerhető, Isten akarát keresi és teszi, nemcsak vasárnap, hanem hétköznap is. Ezt a magatartást nevezi Kentenich atya a hétköznapi megvalósuló életszentségnek. Erény ez, melyet könnyebb elmagyarázni mint gyakorolni.

Ezek az eszmék, melyek a Schönstatt-mozgalom által új lendületet kaptak és újra megelevenedtek, nem újak az egyházban. Az *egyházhűség* egyrészt kifejezi Schönstatt abszolút hűségét az egyház hagyománya és tanítása iránt, és rámutat arra, hogy Schönstatt az egyházon belül az egyházért dolgozó mozgalom. Másrészt pedig jelenti azt a személyes hűséget is, amelyet az alapító és az alapítás tanúsított minden időben ennek a konkrét egyháznak és az egyház pásztorainak.

Schönstatt egy cél-intézmény. Azért jött létre, hogy megvalósítsa „*az új embert az új közösségben*”. A szövetség-vallásosságból való élet mint Istennek és Máriának az eszköze; a következetes törekvés, hogy a hétköznapiakat Mária példája nyomán alakítsa, jelenti a mai kor embere számára az életszentség útját, az új embernek az új közösségben való kiformálását.

Kentenich atya sajátos karizmái

Életrajzának bevezetőjében (E. Monnerjahn: P. J. Kentenich, 1979, Patris Verlag) Kentenich atya öt fő karizmájáról olvashatunk:

1. alapítói karizma,
2. a kor jeleinek értelmezése,
3. egyházhűség,
4. atya és nevelő,
5. Mária prófétája és eszköze.

1. Alapítói karizma

Kentenich atya a Szentlélek ösztönzésére az egyházon belül számos közösséget alapított, hogy bizonyos szolgálatokat végezzenek az egyház számára. Alapító működésének jellegzetes vonása, hogy sok, közel 25 közösséget alapított. Mindezzel az volt a szándéka, hogy egy „kis egyházat” hozzon létre, amelyben tükröződik az egyház és az élet sokfélesége. Ezek a közösségek lassan, az élet szükségleteitől vezetve bontakoztak ki. Mind-egyik ugyanabból a forrásból, a Szűzanyával kötött szeretetszövetségből táplálkozik és ered.

Kentenich atya az alapításáért sok szenvedést, áldozatot hozott. Kiemeljük ebből a három és fél év koncentrációs tábort és a 14 évi száműzetést.

2. A kor jeleinek értelmezője

Kentenich atya korunk azon emberei közé tartozott, akik felismerték már az I. világháború előtt, hogy egy korforduló előtt állunk. Előadásai-ban, lelkigyakorlatos beszédeiben az elsők között diagnosztizálta a kort, valamint Isten akaratát keresve és követve a schönstatti mozgalomban gyakorlati megoldást dolgozott ki az „új ember és az új közösség” megvalósítására.

3. Egyházhűség

Mint katolikus pap, Kentenich atya egész életét töretlenül az egyház szolgálatában töltötte. Az volt a küldetése, hogy sajátos feladatot teljesítsen az egyház megújítása érdekében. A schönstatti mozgalomban egy új „szövetségi” egyházmodellt valósított meg és próbált ki. Megújította a keresztények világgal való kapcsolatát, és felújította Palotti Szent Vince apostoli világszövetség eszméjét.

Magától értetődő természetességgel fogadta a küldetésével együttjáró szenvedéseket. A száműzetésben is az egyház hű fia maradt, ezt hirdeti koporsója felirata: „Dilexit Ecclesiam”. Megérhette művének és személyének hivatalos egyházi elismerését.

4. Atya és nevelő

A modern korban az elveszett atyaeszmény helyett Kentenich atya egy új atyaeszmény megtestesítője lett, mely elsősorban övéinek önzetlen szolgálatát jelentette. Az „új ember és az új közösség” megvalósítása csakis egy állandó nevelői munkával képzelhető el. Ennek eredménye és eszköze a schönstatti szabadság-, eszmény-, bizalom-, mozgalom- és szövetségpedagógia. A schönstatti közösségek világszerte pedagógiai műhelyekként tevékenykednek.

5. A Szűzanya prófétája és eszköze

Ebben a vonatkozásban Kentenich atya küldetése egyrészt arra vonatkozott, hogy a jelen összeomlása közepette felmutassa és hirdesse Mária dicsőségét, másrészt egészen konkrétan egy máriás mozgalom: Schönstatt alapítására és felépítésére.

Kentenich atya és Schönstatt Mária eszköze, szövetséges társa lett, hogy vele végbevihesse feladatát, az Egyház megújítását, az új ember és új közösség kifermálását.

KEGYELMI TÓKE, BIANKÓ FELHATALMAZÁS ÉS AZ INSCRIPTIO

B. Tilmann atya előadása

Lassan nyilvánvalóvá válik előttünk, hogy Istennek tervei vannak velünk. Arra hív, hogy működjünk közre, bocsássuk a rendelkezésére magunkat, hogy általunk, velünk nagy dolgokat vihessen végbe.

A legszembeütőbb módon a házastársam életében vagyok Isten eszköze. Általam éli át, hogy Isten mint egyetlenét szereti, és általam sarkallja arra, hogy szeretetének és vágyának csúcsát elérje. Aztán itt vannak a gyerekeink is. Van az életnek olyan időszaka, amikor időnk legnagyobb részét igénybe veszik. Ilyenkor ők jelentik az első számú apostoli feladatunkat. Aztán vannak talán mások is, akik barátként, rászorulóként hozzánk jönnek, körénk gyűlnek. Egy nagy lelki család alakul ki így körülöttünk. Beszélgetünk a Szűzanyával róluk. Nagyon fontos, hogy egyre jobban szeretni tudjuk őket. Mindenekelőtt Isten iránti szeretetünknek kell növekednie. Talán már egyszer fel is fedeztük, hogy az iránta való szeretetünk mily kicsi és gyenge. Szeretnénk, szükségünk van rá, hogy Isten maga tökéletesítse a szeretetünket.

A háziszentélyben kapcsolatban állunk a Szűzanyával. Szeretetszövetséget kötöttünk vele. Neki adjuk áldozatainkat, erőfeszítéseinket a kegyelmi tőkébe, azzal a kéréssel, hogy fejtse ki szentélyünkben kegyelmi hatását, művelje bennünk a lelki átalakulás csodáját. De vajon sikerül-e megtartanunk a szeretetszövetségben tett ígéreteinket? Vajon sikerül-e bebizonyítani a Szűzanyának, hogy mi igazán szeretjük őt? Oda tudjuk-e ajándékozni magunkat neki ebben a szeretetben? Vagy pedig sok más nekibuzdulásunkhoz hasonlóan a kezdeti lelkesedés elmúltával ellankadunk és elmaradunk a követelmény mögött? Mindannyiunk életében eljön a nagy pillanat, amikor Isten kéri, hogy egészen adjuk át Neki magunkat. Ez így volt az egyház szentjeinek az életében is; és így volt valamennyi jelentősebb megújulási mozgalom életében is.

A Schönstatt-mozgalom is átélt ilyen sorsfordulót a II. világháború alatt, amikor a nemzetiszocializmus elnyeléssel fenyegette. A nehézségek

mögött Kentenich atya a Szűzanya hívását hallotta. Az egész mozgalommal együtt válaszképpen teljesen átadták magukat a Szűzanyának. Odaadásukat a „biankó felhatalmazás” formájában fejezték ki. Előre aláírtak egy üres lapot, odaadták a Szűzanyának azzal, hogy azt írhat rá, azt kérhet tőlük, amit csak akar. Előre igent mondanak mindarra, amit Isten küldeni fog rájuk. Ezáltal a Szűzanya jobban tudta vezetni őket. Nem ütközött lépten-nyomon ellenkezésbe. S mivel a Szűzanyának mindig az a célja, hogy az Isten iránti szeretetünk növekedjék, ezért az Isten iránti teljes önátadás irányába vezette az egész Schönstatt-családot.

Kentenich atya egy imádságot is szerzett ebből az alkalomból:

„Fogadd el, Uram,
egész szabadságomat,
egész emlékezőtehetségemet,
értelmemet, akaratomat
és egész szívemet!

Tégy velem, amit csak akarsz!

Cserébe kérem
kegyelmedet, szeretetedet
és gyümölcsözőségedet.
— Kegyelmedet,
hogy mindig meghajoljak
akaratod és kívánságod előtt.
— Szeretetedet,
hogy mindig a szemed fényének higgyem
és néha érezzem is magamat.
— A gyümölcsözőségedet,
hogy Benned és a Szűzanyában
termékeny lehessen közös művünkért.

Ekkor dúsgazdag vagyok,
és semmi mást nem kérek. Amen.

Ez már a szeretet gimnáziuma!

Vonatkoztassuk ezt magunkra. Amikor megismertük egymást, amikor közös életünket elkezdtük, Isten sok örömmel, élménnyel megáldott bennünket. Szeretetünk forrása bőven áradt. Hosszú távon is nagyon fontos, hogy ez a forrás buzogjon. Ez csak úgy lehetséges, ha a csalódások,

a meg nem értések, a fáradtság és kimerültség, a gyerekek és az egész nagy családjunk gondja is mind szeretetté tud válni, szeretet-gyümölcsöt tud hozni. Mindez a gyümölcsözőség azon múlik, hogy a Szűzanyával kötött szeretetszövetséget milyen tökéletesen éljük.

Kapcsolódjunk tehát egészen szorosan a Szűzanyához. Egészítsük ki a szeretetszövetségünket egy biankó felhatalmazással. Mondjuk neki:

„Azt szeretnénk, ha mindenben a Te akaratod és elképzelésed valósulna meg. Rád hagyatkozunk mindenben!”

Ha az ember már biankó felhatalmazást adott Istennek, ha már beállította magát arra, hogy mindig Isten akaratát tegye, akkor a lelke mélyén tovább folytatódhat a szeretet átalakító működése. Ez abban nyilvánul meg, hogy egyre jobban megszabadul a saját kívánságaitól. Előfordulhat ilyenkor, hogy a Jóisten a szeretetét különleges módon érezteti vele, és megajándékozza a belső látás kegyelmével. Akkor az ember meglátja, érzi, hogy a Jóisten közel van. Olyan ez, mintha egy különös fény gyúlna bennünk. Nagy örömet talál ilyenkor az ember az imában, könnyű neki a Jóistennel lenni. Ebből aztán egy erős vágy jön létre, hogy ő is valami örömet szerezzen Istennek, hogy belemenjen a Jóisten kívánságaiba. Lehet, hogy évek múltán megerősödik ez a fény. Még világosabban meglátjuk a hivatásunkat, és mindent hátra akarunk hagyni, ami akadályoz. Ezt fejezi ki Flúei Szent Miklós imája:

„Én Uram, én Istenem,
végy el tőlem mindent,
ami gátol Feléd!

Én Uram, én Istenem,
adj meg nekem mindent,
ami ösztönöz Feléd!

Én Uram, én Istenem,
vegyél el engem önmagamtól,
és tégy a Magadévá egészen!”

Van itt egy nagyon fontos pont: „Adj meg nekem mindent, ami ösztönöz Feléd!” Ha az ember igazán megpróbálja Istent viszonsszeretni, akkor észreveszi, hogy milyen sok minden van a szívében, ami akadályozza ebben. De a vágy egyre tovább sürgeti. Tudjuk a szentek életéből, de a saját tapasztalatunkból is, hogy a kereszt, a szenvedés megtisztítja a szívünket, és közelebb visz minket Istenhez. Pl. egy sikertelenség

eloldhat önmagamtól; egy csalódás véget vethet önmagam, örömöm önfejlő keresésének. A fájdalom, amit a házastársam okoz, a javamra válik, ha kitartok a szeretetben.

Ha az ember ezt meglátja, akkor bizonyos készség, vágy ébred benne a keresztség után, hogy általa megtisztuljon és jobban tudjon szeretni.

Szent Ágoston ezt a folyamatot így fejezte ki: „Inscriptio cordis in cor.” (Az egyik szív beírása a másikba.) Kentenich atya ebben a biankó felhatalmazásnak egy lélektani továbbfejlesztését látta. Beírom magam a Szűzanya szívébe, és ő is beírja magát az én szívembe. Azt kívánjuk ezzel, hogy a szíveink eggyé legyenek. Hogy mindaz, ami fontos az egyiknek, a másinak is szívügyévé váljon. De az ember érzi, hogy a szívében sok minden olyan is van, ami akadályozza ezt. Ezért azt kérem, hogy vedd el ezeket, tisztíts meg tőlük. Nem baj, ha fáj! Kérem a keresztséget és a szenvedést — ha nem megy másként —, hogy jobban tudjak viszonzszeretni.

Ez egy nagyon fontos lélektani folyamat.

Dogmatikailag a biankó felhatalmazás a legtöbb. Többre, mint Isten akarására igent mondani, nem képes az ember. Ez a csúcs. De az emberi természet alapbeállítottsága, ösztönös működése miatt, amikor Isten valami szenvedést küld, az ösztönös természetünk azonnal nemet mond, még mielőtt gondolkodhattunk volna rajta. Ezt az elutasító, negatív alapbeállítást akarjuk az „inscriptióval”, vagyis a keresztségre iránti pozitív hozzáállással legyőzni. Rendszeresen foglalkozunk félelmeinkkel, és addig nem nyugszunk, amíg ki nem tudjuk mondani:

„Igen, Atyám, ezt is küldheted, ha szeretet-tervedben ez szerepel.”

Aztán pedig, amikor ránszakad egy újabb megpróbáltatás, azt mondjuk:

„Végre itt vagy! Már vártalak!”

Kentenich atya minket is figyelmeztet:

„Vigyáznunk kell, nehogy mi is, schönstättiak, eláruljuk a küldetésünket azáltal, hogy nem halljuk meg és nem követjük a Szűzanya hívását a tökéletes odaadásra!”

A legfőbb gondja az volt, hogy a Schönstatt-mozgalom legalább vezetőiben vállalja az inscriptiót.

A MAGYAR LÉLEK SAJÁTOSÁGAI

B. Tilmann atya előadásaiból

A vasfüggöny lebontása után a felszabaduló magyarság legfőbb vágya volt talpra állni, behozni a lemaradást, csatlakozni Európához. Ez nagy megnyílást jelentett nyugat felé. Hamarosan azonban szembetaláltuk magunkat egy másik problémával. Bekapcsolódva a nemzetközi vérkeringésbe: a nemzetközi vállalatok és bankok, a nemzetközi kereskedelem, közlekedés, információ- és kultúra-áramlás világába, egy új gyarmatosítás célpontja lettünk és ismét veszélybe került nemzeti létünk, önazonosságunk.

Hogyan tudunk majd ebben az új környezetben, az egyesült Európában magunkra találni? Mi az, amihez körmünkszakadtáig ragaszkodnunk kell, és mi az, amit feladhatunk? Melyek a magyar lélek azon sajátosságai, amelyek segítenek megérteni önmagunkat, amiből megújulhatunk, önmagunkra találhatunk?

A nemzeti sajátosságok az élet számos területén megmutatkoznak: a történelemben, a művészetekben, a folklórban, a tudományban, a politikában, a statisztikai évkönyvekben...

A történelem tanítása szerint amikor őseinknek az Etel-közben szűk lett a hely, valamint a környező népek, főleg a besenyők állandóan háborgatták nyugalmukat, így szóltak. „*Lóra! Új hazát keresünk!*” Megmutatkozik itt egy sajátos magyar jellegzetesség: az otthon fontossága. Nem birodalmat akartak maguknak hódítani, mint a tatárok, hanem ott-hont kerestek. Jelképesen kifejeződik ez a Kárpát-medence meghódításánál, a honfoglalásban is. A magyar követek az akkor ott élő szláv fejedelmek egy díszesen felszerszámozott lovat vittek ajándékba, és cserébe egy kulacs vizet, egy marék földet és egy tarisznya füvet kértek. Mindazt, ami számukra a jó otthont jelképezte. Nem sokat törődtek azzal később sem, hogy más is él itt, hogy mások is otthonra találtak itt. Volt hely bőven. Befogadták, eltűrték a szlávokat, kunokat, németeket maguk mellett.

Egy fiatal házaspár beszámolójából:

„A házasságkötésünk után egy dunántúli kis pusztán, egy csöpp kis régi cselédlakásban laktunk évekig. Csodálatos érzés volt, ahogy becsuk-

tuk magunkra az ajtót, ez a saját kis külön, boldog világ, ez itt a mi otthonunk! Nem bántuk, hogy csak két szobás, hogy másoknak nagyobb, szebb, gazdagabb van. Ragaszkodtunk hozzá, szeretettel csinósítottuk, gyökeret vertünk benne. Most, hogy már mi is egy szép, nagy, saját családi házban lakunk, mégis honvágyam van az első otthonunk után” — mondta a férj. — *„Nagyon nehezen viseltem a lakóhelyváltoztatást. A megszokott otthoni környezet megváltozását...”*

A művészetek, a folklór a magyar embert egy kissé mélabúsnak, de néha féktelenül jókedvűnek, mély érzésűnek, végletesnek ábrázolja. A népdalok, a Rákóczi kesergők mély szomorúságával szemben áll a katonanóták győzelmes, vidám, pattogó lendülete.

Jó vezérek alatt csodákra képes ez a tehetséges nép. Az Árpád-ház, Szent István király vezetésével megvetette lábát Európa népei között. Gyors ütemben átvette és továbbfejlesztette a kor legújabb vívmányait, de úgy, hogy közben a saját képére alakította, az idegen eredetien magyarrá változott. A felvett kereszténység is igazán magyarrá lett a nagy magyar szentekben. Kelet és nyugat Mária-tiszteletét összeötvözte a magyarok ősanya-kultuszával, és István király a népet, a királyságot ennek a Máriának, a Boldogasszonynak oltalmába ajánlotta. Az árpád-házi női szentek: Szent Erzsébet, Margit, Kinga, Hedvig, Jolánta... csodálatos magasságba emelték a keresztény nő eszményképét. Marburgban a teuton lovagok a magyar királylány, Szent Erzsébet sírja fölé építették a német földön első gótikus katedrális, mely a középkorban Európa leglátogatottabb zarándokhelye lett.

Ugyanakkor a nyakasság, a pártütés, a széthúzás is jellemzi a magyart. Az Árpád-ház is híven tükrözi ezt a végletességet. Szentek és gazemberek családja. Csak a legnagyobb vezérek és királyok tudták erős kézzel egységbe fogni a népet. Mai szóval élve igazi pluralista nép, aminek van jó oldala is. Pl. a legújabb kori totalista eszmeáramlatok (mint a nemzetiszocializmus vagy a kommunizmus) sem tudtak igazán nagy tömegbázisra szert tenni, és túl nagy károkat okozni. Visszavezethető ez azokra az alapvető lelki tulajdonságokra, melyek már az ősi népmesékben is megnyilatkoznak: a furfangos, eszes találékonyság, a jószívű vendégszeretet, a vakmerő bátorság... A magyar esze állandóan kész a visszavágásra, az ugratásra. A feladatát mindig igyekszik valami új, meglepő fordulattal megoldani. Ez jellemezte a harcmódorát is: váratlan rajtaütés, hadicselek mint pl. a színlelt menekülés majd ellentámadás... A tudomány világában ez a mentalitás segítette a magyar tudósokat számos

nagyjelentőségű felfedezéshez, találmányhoz. A sziporkázó agyból könnyen kipattanó szikra azonban könnyen el is veszik. A magyar sors tragédiájához tartozik az is, hogy a nagy felfedezések, találmányok általában csak külföldön, más népek javára valósultak meg. A szorgalmas, pontos és szívós technológiai munka nem a magyarnak való.

Addig, amíg kalandozó, háborúzó őseink, a régi korok vitézei a harcmezőn jeleskedtek, a magyar nagyasszonyok vezették, fejlesztették, védtek az udvarházak életét. Lorántffy Zsuzsanna, Zrínyi Ilona, Bossányi Júlia és a többiek méltán emelték európai színvonalra otthonaikat, gazdaságaik életét megalapozva a magyar nők hősiek, az életet megtartó és fejlesztő nimbuszát.

Mi az oka a mai magyarság rendkívül siralmas állapotának? Miért omlik össze a népességünk? Miért a rengeteg betegség, családi tragédia, öngyilkosság? Miért viseli meg jobban ezt a népet a modern korforduló válsága? Azért, mert otthont szerető nép. És nagyon nehezen viseli a lelki otthontalanságot, az átalakulást. A helyzetet még jobban súlyosbítja a média behatolása a családok otthonába, és az ott kifejtett romboló hatásai. Továbbá sohasem volt még igazán otthon e földön a demokrácia, a demokratikus gondolkodásmód sem. Nehezen megy az összefogással, együttműködéssel való gondolkodás, tervezés, építés. Sokan még ma is a középkorban élnek lelkileg, és így sóhajtoznak:

„Meghalt Mátyás király, oda az igazság!”

Vagyis egy új nagyvezér eljövetelére várnak, és szenvedélyesen kritizálják és lehúzzák a saját maguk által választott vezetőiket, mert nem váltják valóra a Mátyás királyhoz fűzött álmaikat. Az általánossá váló zűrzavarban és csalódottságban a másik véglet maga próbálkozik egyénileg boldogulni, esetleg a zavarosban halászni. További nehezítő tényező a szociális háló szétrongyolódása.

A jövő az erős családoké. A magyarság számára jobban létkérdés, a túlélés kérdése ez, mint más népeké. A harmadik évezred küszöbén egy új lelki honfoglalás előtt állunk.

A VEZETŐ EMBER

B. Tilmann atya előadása

Isten kiválasztott minket. Ez emberileg azt jelenti, hogy vezetők vagyunk.

Kentenich atya így jellemzi a jó vezetőt:

1. Valami nagy ügynek él.
2. Az övéiért él.
3. Átlagon felüli képességei vannak azon a területen, ahol vezetnie kell. Ezek az ismérvek minden vezetőre igazak.

1. Valami nagy ügynek él

Ha egy vállalatot alapítok, akkor is kell, hogy egy nagy ügy lelkesítsen. Pl. a cserépkályha. Ha egy kis cserépkályhaépítő céget vezetek, akkor is szükséges, hogy meggyőződéssel tudjak lelkesedni a cserépkályhákért. Egy ilyen kályha szép, egészséges, meleg, természetes. A mai embernek nagyon fontos egy ilyen kályha. Ez ott van a szívem mélyén is, és tudom, hogy azért rossz a mai világban, mert központi fűtést használnak.

Ha a nagy vállalatokra gondolunk: a zsolnai majolikagyárra vagy a Philipsre, a Sanyóra... az ő alapítóik is nagy ügyért lelkesedtek.

Ez az első: a nagy cél. Miért élek? Nietzsche mondta egyszer:

„Akinek van célja az életben,
annak semmi sem lehetetlen.
Neki nem probléma a hogyan,
mindig talál egy utat.”

Mi a Szűzanya küldetéséért élünk. Fontos, hogy többször is szó legyen a körünkben, hogy miért is élünk! Beszéljünk gyakrabban a családkról, a munkánkról, a cégünkről, Édesanyánkról is, hogy mit csinál! Ha felelős vagyok a környezetért, akkor beteg leszek, ha egy katalizátor nélküli autót látok.

A célunknak szívesen adunk nevet is. Amikor azt mondjuk: „magvetők”, az életünk értelmére gondolunk. Mindent ezzel hozunk kapcsolatba. Miért élnek a schönstatti családok? Nemcsak olyan embereket akarunk nevelni, akik szépen élnek, hanem apostolokat akarunk nevelni! Önök a családokért élnek: a saját családjukért, a családmozgalomért, egy nagy családmozgalom felépítéséért. Volt valami nagyon szép az elmúlt Családnapokon. Volt itt egy másik családmozgalomból egy család. Mindent nagy örömmel befogadtak. Ez nagyon érdekes. Aztán tegnap a férfi azt mondta nekem és Ritának meg Róbertnek is: „*Mindent el fogunk mesélni és magyarázni a körünkben is. Ez nekik is nagyon fog tetszeni!*” Szép ez, a családjaikért éltek.

Így könnyebben elviseljük a megterheléseket is. A fájdalom ugyan fájdalom marad, de könnyebb lesz elviselni. Jézus is utal erre (Jn 16,21): Amikor az asszony gyermeket vár, és kezdődik a szülés, akkor „szívesen” viseli a fájdalmakat. Az emberi élet mindig a miértet keresi. Egy közismert osztrák-amerikai pszichiáter, Viktor Franke erre a felismerésre építette fel a gyógykezelését. A koncentrációs táborban figyelte meg, hogy igen gyorsan meghaltak azok, akik feladták a küzdelmet. Akik valakiért vagy valamiért éltek, azok meg egyszerűen kitartottak. (Pl. az otthon maradt feleségért, családért...) Sokféle példa van erre az ember életében.

A mi feladatunk az, hogy a családokban felébredjen valamiféle „cél-tudat”. Hogy tudják, hogy miért élnek! Az anyagi előbbrejutásért csak nem érdemes élni. Ez nem ad erőt, és nem ad örömet. Ha megszerzünk valami anyagi dolgot, akkor csak egy rövid ideig tartó élvezetet kapunk, és hamarosan ismét elégedetlenek vagyunk.

Egy vezető nagy dolgokért él, és övéinek is tud nagy dolgokat mutatni!

2. Az övéiért él

Egy jó vezető azokért él, akiket vezet. Mindig jelen vannak az életben. Szenvedünk amiatt, hogy olyan gyengék vagyunk, hogy nem tudunk mindig mindenkit a szívünkön hordozni. A nők ezt jobban tudják, a férfiak itt általában gyengébbek. De ha jól látom, a magyarok általában nagyszívű emberek. Mi tudunk szeretni! Ez nagyon jó, nagyon fontos dolog! Az enyéimmel bensőleg össze vagyok kötve. Van itt egy nagyon szép igazság. Krisztus titokzatos testének vagyunk a tagjai. Ez azt jelenti, hogy az egyházban élünk. Ez az egyház Krisztus élő teste. Mint a misztikus test tagjai, képesek vagyunk arra, hogy egymásért tegyünk va-

lamit. Különleges kapcsolatunk van a Jóistenhez. Amikor Vele beszélünk, akkor velünk együtt Krisztus beszél Atyjához. Tehát Krisztussal, az Ő keresztye által szólunk az Atyához, és közbenjárunk a barátainkért. Ezt értjük a kegyelmi tőkén. Ez az! Vagyis az egészen személyes magánéletünk is kihat a ráknbízottakra. Pl. fáradt vagyok, de észlelem, hogy a férjem/feleségem beszélgetni szeretne velem. Odafordulok tehát hozzá. Igaz, hogy fáradt vagyok, de nem baj, a szeretet fájhat! Egyidejűleg megérintem a csoportunkat is. Talán az én áldozatom által valaki más is erőt kap, hogy jó tudjon lenni a társához. Ez az igazi apostol! Ilyen a jó vezető! Az életünk által vezetünk! Nagyon érdekes!

Van még itt egy terület, amit nagyon nehéz megragadni. Amit most mondok, inkább csak utalás, enyhe ösztönzés. Arról van szó, hogy bizonyos körülmények között a belső tartás átvihető a többiekre. Pl. ha a családban elereszti magát valaki, ha elveszíti a bátorságát, akkor ezt könnyen átveszik a többiek is. Nem tudjuk, hogy hogyan megy ez végbe.

Vannak nagyon érzékeny növények. Ismerik a mimózákat? Ha az ember megérinti őket, szomorúan lekonyulnak. Ha több mimóza van együtt, és az egyiket „megsértjük”, akkor a többi is lekonyul. Érdekes! Ha ólomlemezrel két csoportra választjuk szét őket, akkor a lemez egyik oldalán mind lekonyul, a másikon nem. Nem tudni, hogyan adnak hírt egymásnak. De létezik a kapcsolat, az egyik vegetatív idegrendszerrel a másikkal. Közvetlen kapcsolatban vannak.

A mi hangulatunk is a vegetatív idegrendszerrel függ össze. Amikor szívesen hozok áldozatot, és azt szívesen fölajánlom a társamért: „Fárasztó ember vagy, de szeretlek! Gyere!”, ha közben jó a hangulatom, akkor az egész család érzékeli ezt. Nem tudni, hogyan veszik át. Lehet, hogy csak azokat az embereket érzük el így, akiket szeretünk.

Vannak karizmatikus vezetők. Itt most nem vallási értelemben, hanem tisztán emberi értelemben vett karizmatikus egyéniségekre gondolkodom. Egy ilyen karizmatikus vezető a lelkesedését, örömét át tudja vinni másokra.

Az első feladatunk a többiekkel szemben, hogy örömünket találjuk bennük. Kérjük a Szentlelket, hogy mutassa meg nekünk, hogy mi jó van a családjainkban! Ha örülök valakinek, akkor azt ő is megérzi, és tud ő is örülni magának. Ez volt a tapasztalatunk Kentenich atyával is. Úgy éreztük, hogy nagyra tart minket, annak ellenére, hogy minden hibánkat tudta. Éreztük, hogy felnéz ránk. S ez nem színház volt. Azt nem szabad! Nem szabad tettetni az örömet! Őszintén kell tudnunk örülni!

Van ennek egy konkrét útja. Először is imádkozunk: „Mutasd meg a jót a munkatársaimban!” Ez igazán nem mindig könnyű! Mert a Jóisten nagyon nagy, és vannak egymástól igen különböző, nagyon távoleső teremtményei. Nehéz ezek között a megértés. Az idegent ugyanis könnyen ellenségként észleljük. Gondolják csak meg, hogy mi mindenért háborúztak az emberek! Ma már csak nevetünk rajta. Miért háborúztak Jugoszláviában? Senki sem tudja. Azért, mert azok mások! A szerbek cirill betűkkel írnak, nem úgy mint a horvátok. Pedig ugyanazt a nyelvet beszéljük. Mégis! Érdekes. Mi is érezzük mások idegenségét. Gyakran épp az apróságok zavarnak a legjobban. Talán tényleg van is valami apró hiba. De igazán az a nehéz, hogy belelássunk a másik szívébe. A Szentlélekre van ehhez szükségünk.

A második feladatunk önmagunk nevelésére vonatkozik. Nem engedünk meg negatív gondolatokat másokról. Ez nehéz, barátaim! Ez nagyon nehéz! Mert gyakran hibáznak az emberek, és akkor gondolkodnunk kell azon. De közben talán bizonyos örömet is érzek, és elidőzök a gondolatnál. Itt minden egyes gondolatra vigyázni kell! Szükségesség nélkül egymás között sem beszélünk mások hibáiról! De mikor van erre igazán szükség, még ha vezetők vagyunk is? Gyakran túlzásba esünk ezen a téren. Ez nem könnyű, barátaim! Tisztában kell lennünk azzal, hogy egy negatív gondolat vagy szó megterheli a kapcsolatot. Vannak olyan emberek, akik nagyon tárgyilagosak. Velük nyugodtan lehet vitatkozni, aztán jön a tárgyalás következő pontja, ahol talán már együtt lépünk fel mások ellen. Az ilyen típusú emberekkel ez megy, ez lehetséges. De általában a magyarok nem ilyen típusok. Nagyon személyesen gondolkodnak. Mindig kötődnek valakihez. X.Y. a barátom, ezért velem tartok. Az nem olyan fontos, hogy miről van szó, hanem hogy mi ketten összetartunk. Ezért nagyon fontos, hogy mindig jókat mondjunk egymásról. Ez feladat. Nem gondolunk és nem mondunk rosszat másokról!

Szükségünk van azonban valakire, akinek kibeszélhetjük magunkat. Egy valaki általában elég. Több is lehet, de azt meg kell indokolni. A kibeszélés főleg akkor fontos, ha szenvedünk mások hibájától. Kell, hogy valahol tudjunk erről beszélni. De azt nem szabad, hogy az is, akinek panaszkodom, bekapcsolódjon a szidalmazásba! Ne bíráljon minket se, hanem csak arra törekedjen, hogy megértsen. Ez elsődlegesen a házastárs kellene, hogy legyen. Nagyon jó, ha meg tudjuk együtt beszélni a nehézségeinket. Az viszont nem jó, ha mindig és mindenütt panaszkodunk.

Másodsor: a csoport számára a vezető házaspár a kibeszélő hely. Férfi a férfinál, nő a nőnél, házaspár a házaspárnál. Ha keresztben csinálják, tehát ha egy asszony egy másik férfinak panaszkodik, ez időpocsékolás. Ez nem segít. Szép, de nem segít. Akkor mindig jönnek az új és még újabb problémák, mert szép. Mit csináljak asszony létemre, ha egy férfi hozzám jön panaszkodni? Természetesen nem kiabálok azonnal segítségért, hanem egyszer meghallgatom. Ha pedig újra jön, az mondom: *„Úgy gondolom, a férjemmel jobban tudnál erről beszélgetni. Ő jobban ért ehhez.”*

Nem azért beszélek így, mert veszélyt látok, hanem mert semmi értelme sincs az ilyen beszélgetéseknek. Kentenich atya úgy látta, hogy a nőknek különösen fontos, hogy kipanaszzkodhassák magukat. Milwaukeeből való visszatérése után aztán sajátos szabályozást vezetett be a Mária-nővéreknél. Minden nővérnek joga lett egy tetszőleges másik nővért (nemcsak a főnöknőt) mint panaszkodóhelyet választani. De ez nem lehetett kölcsönös. A másik csak befogadó lehetett, nem kapcsolódhatott bele a panaszkodásba. És mindenkinek csak egy ilyen társa lehetett. Kentenich atya nagyon fontosnak tartotta, hogy ki tudja beszélni magukat.

Ez nálunk még hátravan, de jönni fog. Embereket fizetnek majd azért, hogy meghallgassanak. Nyugaton százával vannak olyan iskolák, akik ilyen tanácsadókat képeznek. Általában semmit sem értenek a lélektanhoz, de nincs is szükségük rá. Csak az a fontos, hogy ott üljenek és hallgassanak. És ezért 400-500 schillinget kapnak óránként. Van aki fizet érte.

Érdekel, hogy mi van az embereimben, és látom a nagyságukat. Ha valakinek van ereje hozzá, nagyon szép, ha a gondoskodásuk a kis dolgokban is megmutatkozik. A magyarok ezt szívesen teszik. Törődnek a betegségekkel, a gyerekekkel, a szívügyekkel stb. Ha a cégnél kell embereket vezetnem, nagyon sokat segíthet, ha néha apróságokról is gondoskodom. Ha érdeklődöm a beosztottam személyes dolgai iránt. Egyes japán vállalatoknál hetente tartanak osztály-összejöveleteket, ahol a főnök beszámol a közérdekű dolgokról. Lehet kérdezni, majd az egyik dolgozó elmeséli, hogyan töltötte a hétvégét. Előáll pl. egy kis tanonc, és elmeséli, hogy hol töltötte a hétvégét, közben mond néhány viccet is, amin mindenkinek nevetni illik. Szép ugye? Gondoljanak csak bele, hogy ez évenként és fejenként ötven fizetett órát jelent. De ez fontos. Nagyon fontos!

Ezzel kapcsolatban a Családnapokon voltak már szép élményeink. A családok esténként meséltek az életükből. Ez nagyon szép és jó volt. A gondviselésbe vetett gyakorlati hit a mi schönstatti világnézetünk. Ezt gyakorolhatjuk mindig, a csoportokban is. Kicserélhetjük a tapasztalatainkat. A vezetők is megtehetik ezt. Így találnak majd egymásra és a Jóistenre. Megláthatják a Jóistent a másik szemével.

3. Átlagon felüli képességei vannak azon a területen, ahol vezetnie kell

Ez a jó vezető harmadik ismertetőjegye. Nekünk ez azt jelenti, hogy sokat kell tanulnunk. Az egyik tantárgy a felebaráti szeretet gyakorlása. Melyik orvoshoz mennek szívesebben? Olyanhoz, aki az egész studiuma alatt mindig csak imádkozott, vagy olyanhoz, aki tanult is valamit? A tanulás is lehet a felebaráti szeretet egy tette. Ha nekem épít valaki egy cserépkályhát, és füstöl a kályha, akkor egyáltalán nem vigasztal a kályhás jámborsága. Fontos, hogy jó szakemberek legyünk! Kentenich atyáknak ez nagyon fontos volt. Egy schönstatti mindig jó szakember is. Nemcsak hűségesen, hanem jól is dolgozik. (Talán ha a kályhásunk tényleg egy szép kályhát csinálna itt a nagyszobában, az egész szoba melegebb, szebb lenne. A Szűzanya is jobban érezné magát benne.)

Schönstatt egy tudomány is. Sok disszertáció készült már Kentenich atyáról a lélektan, a pedagógia, a szociológia, a pedagógia területén. Egyik társam, aki szintén írt egy dolgozatot Kentenich atyáról, azt mondta, hogy 26 ezer oldalt olvasott el Kentenich atyától. Ez maga egy tudomány már. Kentenich atya azt mondta: „*Nincs ma olyan probléma, amit lényegében meg ne oldottunk volna.*”

Hallottuk, hogy Kentenich atya milyen nagy ember. Talán elhisszük, de nem tudunk sokat róla és a műveiről. Barátaim, mi vagyunk Magyarországon Schönstatt. Ha jön egy plébános, egy püspök, és kérdez valamit, akkor válaszolnunk kell. Nem lehet válasz helyett egy könyvet adni a kezébe, hogy olvassa el. Ma nem olvasnak az emberek! Nincs idejük rá. De beszélgetni mindig lehet. Mit csinálnak a schönstatti családok?

Nagyon jó érzéseim vannak Önökkel. Itt ezen a területen nagyon erősek vagyunk. Ez nagyon jó dolog. Sokat tudunk a családi életről, a schönstatti mozgalomról, és ez fontos!...

Készüljenek fel rá, hogy 1994-ben a családok fogják tartani a Családnapokat. Majd rendezünk egy előadóképzőt, ahol elmondom, hogyan kell Családnapokat rendezni, előadást tartani. Ezt Schönstattban is én csinálom, ez a szakterületem. Aztán pedig tessék gyakorolni. Ezt meg le-

het tanulni. Minden ember tud beszédet tartani. Ragadjanak meg minden alkalmat a gyakorlásra.

A családok által tartott előadások jobbak, mint ha csak egy személy beszél. Mert ketten együtt, ez nagyon szép dolog. Itt egy egészen új retorika érvényesül. A házaspár-retorika még nincs kidolgozva, ez valami új. Pl. amikor Tilmann atya kicsit keményen beszél, akkor mindenki kicsit kényelmetlenül érzi magát: „Tilmann atya, dehát miért kell így beszélnie?!” Amikor egy házaspár férfi tagja komolyan, okosan, kicsit szigorúan beszél, a nő arcán ott van a másik oldal kommentárja: „*Jó, jó, de nem kell olyan komolyan venni mindent!*” Így nincs már az a kellemetlen érzés. Az előkészület számára: csak arról beszéljünk, ami nekünk is fontos!

Vegyenek egy nagy füzetet és gyűjtsék, hogy mi fontos nekünk, mit szeretnének mondani az embereknek. Az egyetemen másként tanítanak. Ott a szakterület egészéről kell átfogó ismereteket szerezni. A tanárnak ott felelőssége van, nem hagyhat ki egyetlen fontos területet sem. Egy orvosprofesszor nem hagyhatja ki a vakbelet, mert nem szeret vele foglalkozni. Mi azonban általában csak arról beszélünk, ami fontos nekünk. Így lesz élő az előadás. Tehát gyűjtsék az anyagot! Mi fontos nekünk? Talán külön-külön lehetne gyűjteni, hogy mi fontos az asszonynak és mi a férfinak. Csinálunk egy kis magyar schönstatti egyetemet. Egy teológia-tanár mondta egyszer a kispap tanulójának: „*A teológia egy tudomány is. A jámborság egyedül nem elég. Különbben csak sekrestyés lehetsz.*”

Nálunk sem elég a jámborság, különben csak schönstatti sekrestyések lehetnek, de nem vezető családok!

A BESZÉD FELÉPÍTÉSE

B. Tilmann atya előadása az előadók számára

Schönstattban egy egészen sajátos módszerünk van arra, hogy hogyan adhatjuk tovább az igazságokat. Mindig arra a kérdésre válaszolunk, hogy mire jó ez a dolog. Tehát nem valamiről beszélünk, hanem válaszokat adunk vagy pedig hallgatunk!

Az előbb elhangzott beszédem például válasz volt az Önök kérdésére, mely így hangzott: „Beszédeket akarunk tartani, képesek vagyunk-e rá?” A válasz így hangzott: „Az apostolok a Szentlélektől kaptak erőt a beszédre. Nekünk ott van a Szűzanya a háziszentélyünkben, az otthonunkban, tehát a Szentléleknek egy különös adományával rendelkezünk. Vagyis menni fog!” Tehát arra kérdésükre válaszoltam, hogy „Menni fog-e? Kik vagyunk?” A válasz: „A Szentlélek velünk van, tehát tudunk beszélni!”

Mindig válaszokat adunk! Vagyis egy *értékről* beszélünk. Mi értékes egy gyereknek? A tej, a játék, az anyja... Mi értékes nekünk? Tilmann atya egy előadása... Milyen értékről van szó? Ez egy nagyon fontos dolog! Ha nincs érték, nem beszélünk. Jobb hallgatni, mint értéktelenül szólni. Ha jól beszélünk, akkor a hallgatóból kiváltjuk azt az érzést: „Aha, ez az! Hallod? Jól beszél, ez az!”

Minden beszédben több érték is van, ezért kell, hogy az egyiket *központi értéké* tegyük. Amikor előadást készítünk, ez a legfontosabb: mi a beszéd központi értéke.

1. Megfigyelés

2. Összehasonlítás

KÖZPONTI ÉRTÉK

4. Alkalmazás

3. Összefoglalás

1. Megfigyelés

Hogyan találjuk meg a központi értéket? Ez nagyon egyszerű. Először is megfigyelünk és felírunk mindent. Rátekintek a hallgatóimra. Megfigyelem őket, pl. én most Önöket. Átlagon felüli emberek. Nagyon

szimpatikusak. Saját magukkal nem mindig elégedettek, többet szeretnének. Amijük van, azt szeretnék továbbadni. Kicsit kritikusak, mert nagyon szerények, hogy vajon képesek lesznek-e rá?...

Hol van a központi értékem?

A központi érték: természetesen, tudnak beszédet tartani.

Először is, mert ez könnyű. Meg fogom mutatni. Másodszor, mert a szívükben a Szentlélek dolgozik, és Ő segít. Harmadszor, mert ezt meg lehet tanulni. Mindenki meg tud tanulni beszédet tartani. Költőnek születni kell, de beszédet tartani mindenki megtanulhat. Hallottak-e már egyszer a lépcsőházban két asszonyt beszélgetni? Talán a nyári szabadságról, a balatoni nyaralásról. Az egyik: „Trrrrrrrrrrrrrrrrrrrr...” — és amikor elfogy a levegője, a másik: „Brrrrrrrrrrrrrrrrrrrr...” — és így tovább. Mindegyik mondta a saját előadását. Nem zavartatták magukat attól, amit a másik mondott. Ez nem beszélgetés volt, hanem két előadás. Amit ez a két szép asszony a lépcsőházban művelt, arra Önök is képesek. Mi az előadás? Egy hosszabb szóbeli közlés. Erre mindenki képes.

Hogyan készítjük elő a beszédet?

Megfigyeljük a hallgatóságot, és mindent felírunk, ami eszünkbe jut. Magunk elé képzeljük a hallgatóinkat, és megfigyeljük őket. Összegyűjtünk tíz megfigyelést. Többnyire azonnal kiemelkedik a központi érték. Megvan! Ezt akarom mondani nekik. Szükségük van rá. Ezt meg fogom mondani nekik.

2. Összehasonlítás

Ezután következik az összehasonlítás. Pl. megfigyelem az egyik munkatársamat és a kapcsolatát a feleségével. Összegyűjtök néhány észrevételt és összehasonlítom más hasonlóval. Pl. nem tud a feleségével beszélgetni. Hol keresek ehhez hasonlót? A saját életemben, a mi házasságunkban. Általánosságokban könnyebb beszélni. Ott van forrásként a Biblia. De a konkrét családi életéről kevés leírásunk van. Még várni kell 50-60 évig, amíg megjelennek az első schönstatti szent családok életrajzai. Ezért tehát most a saját életünkben keresünk valami hasonlót. Megállapítom, hogy a legtöbb ember nem tud a házastársával beszélgetni. Én sem, de én már megpróbáltam, és néha sikerült.

Az előadás felépítésének elve: A megfigyelésben gyakran valami félkészlet találunk. Az összehasonlítás szintjén pedig egy példát a megoldásra.

Jézus is szívesen beszélt így. „Ki az én felebarátom?” — kérdezte. Nem mondta, hogy mindenki! Nem! Hanem: „Egy ember lement Jeruzsálemből Jerikóba és rablók kezébe esett...” (Lk 10,29-37) Egy történetet mesél el, és ez adja meg a választ. Mi itt a központi érték? „Én is ilyen ember akarok lenni, mint ez a szamaritánus! Én is ilyen típusú ember akarok lenni, nem olyan mint a papok...” Vegyük észre, hogy Jézus beszédében milyen erős egyházkritika van. A papok antipatikus szerepben vannak. Érdekes, ugye? Tehát: „Én is olyan szeretnék lenni!” Megfigyelte hallgatóit, és látta, hogy egoisták. Mégsem mondta azt, hogy nem szabad egoistáknak lennetek. Nem emeli fel az erkölcs mutatóját. Hanem egy értéket közvetít: nagyon szép dolog segíteni. Elmeséli a szamaritánus történetét. Mi is ugyanígy beszélünk a családi életéről. De nem lehet mindig úgy beszélni, hogy „mi így és így csináljuk, mert mi már szentek vagyunk. Csináljátok ti is így, akkor ti is szentek lesztek!” Ezt nem lehet! Ezért gyakran úgy mondjuk, hogy ismerünk egy családot, akik így és így élnek, és közben a saját példánkat mondjuk. Nem lehet egy héten át, 10 előadásban állandóan magunkról beszélni. Néha ez nagyon jó lehet, de nem állandóan!

Az összehasonlításnál tehát példákat keresünk az életből, pl. az OÁZIS c. újságból. Olvassuk mindig az OÁZIS c. újságot és használjuk fel az ott található életpéldákat.

3. Összefoglalás

Annyit jelent, hogy alapelveket keresünk. Pl. az irgalmas szamaritánus esetében (Lk 10,29-37). A megfigyelés: a hallgatók egoisták. A központi érték: segíteni kell a többieknek. Ezt akarja közölni és megmagyarázni. Az összehasonlításban elmeséli a történetet. A végén pedig itt a kérdésre a válasz: Ki volt az ő felebarátja? Egy másik helyen ki is mondja Jézus: az, aki könyörületes volt vele. Ez nagyon szép. Gyakran megkérdem a keresztényeket, hogy ki az ő felebarátjuk? „Hát, mindenki” — válaszolják. Jézus rávezeti hallgatóit a történet által arra az összefoglaló következtetésre: „aki könyörületes volt iránta”. Ez nagyon szép. Jézus a szakmájának igazi mestere. Nekem is ez a foglalkozásom. De ő mindenkinél jobb, igazi profi, mester.

Összefoglalásként kereshetünk egy idézetet Kentenich atyától, vagy egy pápai enciklikából, vagy valami más elvi ábrázolást. A legtöbb előadásomban én ezt alkalmazom. De ennek mindig értéknek kell lennie, akkor szívesen hallgatják az emberek.

4. Alkalmazás

Mit lehet gyakorlatilag tenni? Jézus gyakran csak annyit mondott, hogy menj és cselekedj hasonlóképpen! Tilmann atya, amikor előadást tart a házaspári beszélgetésről, azt szokta mondani: „Üljének össze, gyűjtsanak gyertyát, bontsanak fel egy üveg tokajit...” Nagyon fontos, hogy utat mutassunk: Hogyan csináljuk? Mert a mai ember semmit sem tud. Sok igazán jó előadás véget ér az összefoglalással. Mindenki megállapítja, hogy nagyon okos ez az előadó. De hazatérve semmit sem csinálnak, mert nem tudják, hogyan kell elkezdni.

Ha megvan egy körben ez a négy lépés: megfigyelés, összehasonlítás, összefoglalás és alkalmazás (ezek Kentenich atyától származnak), akkor kész a beszéd. Nem nehéz dolog. Így sohasem fogják blamálni magukat, mindig az életbe nyúlnak bele.

Tehát keressék ki a saját témáikat. Képzeljék el, hogy fiatal pároknak beszélnek, vagy a plébániájuk vegyes közönsége előtt. Milyenek ezek az emberek, párok? Aztán egyszer csak jön majd a gondolat: ezt meg akarom mondani nekik. Pl. ezek a budapesti házaspárok, minden este 11-ig a tv előtt ülnek. Most is fáradtak, álmosak, mert reggel korán kellett kelniük a munkájuk miatt. Kimerültek, agresszívak, nem tudnak egymással beszélgetni. Mi most számukra a központi érték? Aludni! Boldogan aludni a házasságban! Ez jó, nagyon szép szó!...

Gyakran, ha megfigyelünk embereket, már ott is vagyunk a központi értéknél. Ezt akarom nekik megmondani. Ez a központi érték. Aztán megfigyeléseket gyűjtök; összehasonlítom, hogy mit csinálok én; megfogalmaznak néhány összefoglaló mondatot és rámutatnak a gyakorlati életben megvalósítható lépésekre.

A JELMONDAT ÉRTELME ÉS HASZNÁLATA

B. Tilmann atya előadása

Mi a célja, értelme az éves jelmondatnak? Miért van szükségünk éves jelmondatra?

A modern fogyasztói tömegtársadalom a közvélemény erőteljes manipulálásával hatalmas nyomást gyakorol mindannyiunkra, hogy jó vásárlókat, jól irányítható tömegembereket neveljen belőlünk. Ezzel szemben a mi célunk, hogy magunkból eredeti, érett, önálló, erős, szabad és felelősségteljes keresztény személyiségeket, ilyen személyek közösségét neveljünk. Erre szolgál a schönstatti szabadság-, bizalom- és eszménypedagógia. Az éves jelmondatban keresztény életünk eszményét fogalmazzuk meg aktuális módon úgy, hogy megérintse és aktivizálja mély, tudatalatti ösztöneinket is.

Az éves jelmondat hozzásegít bennünket ahhoz, hogy elkerülve a zétforgácsolódást, életünket összefogjuk, és egységes szempont szerint rendezzük. Bármibe kezdünk, bármi is ér bennünket, mindent ehhez a központi értékhez asszociálunk. Ez a legbiztosabb útja annak, hogy kiszabaduljunk a modern fogyasztói tömegtársadalom rabságából, irányító befolyása alól.

Az éves jelmondatot a schönstatti családok felelősei választják az éves „októberi zsinaton”. Az Előadóképzón és a Családnapokon aztán részletesen kifejtik értelmét, majd az egyes csoportösszejöveteleken mindig újra felújítják, és az egyes házaspárok megpróbálnak eszerint élni. (A Családakadémia jelmondata a fölkészülés időszakában a felelősök, a munkatársak és a hordozó közösség tagjai számára elsősorban arra szolgál, hogy tudatosítsa és elmélyítse küldetésünket, és az életünk, hivatásunk szerves részévé tegye azt, amit hirdetni akarunk. Hogy mi is erős családdá épüljünk, és erős gyerekeket neveljünk!)

A Családnapok (vagy a Családakadémia előadásorozatának) elrendezése a jelmondatnál nem túl nehéz. Azzal kezdjük, ami az embereket mozgatja. Pl. a fogyasztói társadalommal, aztán a munkáról, a félelemről

majd a negatív (pozitív) gondolkozásról beszélünk. Beszélünk a családból kinövő új keresztény kultúráról... Vagyis arról beszélünk, ami az embereket foglalkoztatja: az emberek problémáiról. Aztán összefogjuk a problémákat és megmutatjuk, hogyan ad rá választ a jelmondatunk, a központi értékünk. Pl. a válaszuk: a mélységben kell növekednünk (a háziszentélyben)! (A jelmondat, a központi érték 1995-ben: „Gyökereinkből növekszünk”.) És aztán beszélünk a háziszentélyről. A schönstatti családoknak ez nem ismeretlen már. Végignézzük, hogy mi minden történik a háziszentélyben: itt új életre kel a házasság szentsége; itt átéljük, hogy a Szentlélek köztünk van; itt újra beszélgetünk egymással egymásról, kibékülünk, újakezdünk; a háziszentélyben jelen van az egész családunk; megértjük, hogy mi tesz egy családot boldoggá; hogyan kell jól dolgozni és a pénzzel bánni; hogyan kell apostolkodni. És megtanulunk gyereket nevelni...

Megértették a módszert? Először a korról beszélünk, majd hozzuk a központi értéket, a jelmondatot, amelyet aztán lebontunk minden életterületre. A Családnapok felépítése az életet követi. Pl. az életben van egy központi értékünk: a mélységben növekedni.

Itt egyszerűen a háziszentélyt veszem, mint annak a helyét, ahol mélységben növekszünk. Ezután felkapunk egy tetszőleges, lehetséges témát, és megmutatjuk, hogy hogyan hat ki rá a központi érték: a mélységből való élet. Ez minden! Érezzük, hogy itt fenn, az elején az van, hogy mi mozgatja az embereket. Tetszés szerint még sokmindent hozzá lehet itt tenni. És itt lent, a jelmondatnak az életre való alkalmazásainál is bővíthetünk. Amiről most itt beszéltünk, ez kb. két Családnapok anyaga. Azok, akik a Családnapokat tartják, üljenek össze, és válasszák ki, hogy mit vesznek ebből. Ez minden!

Tehát csak az a fontos, hogy gondoskodjunk arról, hogy mind a két részből, fentről is meg letről is legyen valami. Vagyis tekintsünk bele a korba, ragadjunk ki valamit, ami megérinti az embereinket, és a végén mutassunk utat, hogyan alakítsuk az életünket! És ezt a kettőt: az életünk fontos dolgait és az életünk alakítását összekapcsoljuk a központi értékkel (pl. a háziszentéllyel). Németországban az „Oktoberwoche” alkalmából a vezetőkkel először beletekintettünk a korba. Láttuk, hogy olyan korban élünk, ahol az emberek nem érzik magukat értékesnek; ott van a fogyasztói társadalom problémája; nincs apostolkodás; a szívek szentélye és a szentély egyáltalán; és az ezredforduló: együtt megyünk a pápával a 2000. év felé. Ez hat előadás. Nem kell minden témát egyfor-

mán kifejtteni. Részesítsék előnyben a kedvenc témáikat! Ezt rajzolja le valaki szépen, és írják le. Mindenki, aki majd előadást tart, kapja meg!

Kérdés: Ez a vázlat itt, egy egyhetes Családnapokra vonatkozik, vagy pedig egy témára, egy előadásra?

Válasz: Sok témát összegyűjtöttünk, de egyet központi értéknek tettünk. Szoros értelemben véve csak ez a téma. De beszélünk sok más dolgról is, ami nem tartozik a „témához”. A téma a mélységben, a házi-szentélyben való növekedés. És ehhez nem tartozik hozzá pl. a munka!

De az egész életről kell beszélnünk. Egy jó Családnapokon az ember egész élete szóba kerül. Hát, kedves barátaim, akkor eddig még kevés jó Családnapokat tartottunk. Mert egy jó Családnapokon előjön a korunk egész élete, amelyet aztán keresztény módon a központi értékkel értelmezünk, majd alkalmazunk a különböző életterületekre. A Családnapok nem fogható úgy fel, mint egy bizonyos témáról szóló könyv. Itt sokkal nagyobb a szabadság, és könnyű az együttműködés. Elosztjuk magunk között a területeket: „*Te dolgozd ki ezt és ezt és ezt, én pedig választom azt meg amazt...*” Nem is kell, hogy mindegyik egy órás előadás legyen. Talán azt mondja valaki: Ez az én kedvenc témám, de elég rá nekem 20 perc. Akkor a másik talán azt mondja, nekem is van egy 20 perces témám, tegyük azt melléje. Ha könyvet akarunk írni egy témáról, akkor fontos a rendszerezés. Az olvasó előtt rendnek kell feltárulnia. Ez az apostolkodásban nem fontos. Itt az a fontos, hogy az *életbe markoljunk bele*.

Nincs sok értelme az ilyen kérdéseknek, hogy „Melyik terület előbb-revaló? A fogyasztói társadalom, a munka, vagy a félelem, vagy a keresztény kultúra...? Mi jön először?” Mindegyik megérinti az embereket. Mi az első az életben? Először elolvassuk az újságot, vagy először elmegyünk bevásárolni, vagy dolgozunk először? Nem fontos a sorrend. Nekünk is csak az a fontos, hogy megérintsük az életet, és összekapcsoljuk a központi értékkel. Ez volt Kantenich atya módszere. Azt mondta: „A nagy lelkinapokon összefogtam a kort. És amikor ez megvolt, akkor mindenki tudta, hogy ezzel a központi értékkel megoldjuk a kor problémáit. Akkor az már magától adódik.”

Hogyha majd évközben feldolgozzák a Családnapok anyagát, új helyzet adódik. Az előadások időben elválasztódnak. Akkor jó, ha a központi érték mindig, minden előadásban megjelenik. Mert minden hónapban újra kezdődik a munka, és akkor minden hónapban újra a szemünk előtt van a központi érték. De nem könnyű így tartani Családnapokat.

Megpróbáltam már így beszélni, főleg itt Magyarországon, hogy a csoportösszejövetelék számára mindig egy kerek előadás legyen.

Hogyan kell ma hirdetni a hitet? Ha pl. katekizmust tanítok, ott is így kell ezt csinálni! Szükség van egy központi értékre, pl. Isten szeret engem és én is szeretem Őt. És akkor minden órán ide lyukadok ki. Tehát nem úgy csinálom, hogy az első órán elkezdem a teremtéstörténettel és az utolsón befejezem az Utolsó Ítélettel. Hanem minden órán visszatérek oda, hogy Isten szeret engem és én is szeretem Őt. Ezáltal egység jön létre, és az életükben tanulnak valamit a gyerekek.

MARKETING MANAGEMENT

B. Tilmann atya és Ph. Kotler után

„Kentenich atya szerint fontos, hogy mi irányítsuk magunkat, mind-azt, ami a szívéünkben van, hogy ne más tegye ezt helyettünk. Ha valaki saját maga irányítja magát, akkor rögtön érezni lehet, hogy a többiek megpróbálják befolyásolni. Ha nem irányítjuk magunkat, ha ezen a ponton alszunk, akkor mások fognak bennünket irányítani. Ez a modern ember nagy problémája, hogy kívülről mások irányítják. Az csak másodsorban érdekes, hogy hová, merre irányítják...

Mozgalmas korban élünk. Mit jelent ebben az összefüggésben a mozgalmasság? Azt, hogy az embert állandóan befolyásolják. Mindig megpróbál valaki valamire megnyerni. Az, aki meg akar minket nyerni, megéri a szenvedélyeinket, a szívéünk törekvését.

Ha egy kutyát meg akarok mozgatni, akkor nem követ tartok eléje. Mert akkor a kutya kinyitja az egyik szemét és újra lecsukja. De ha kolbászt szalámit vagy bécsi szeletet hozok, akkor megmozdul a kutya, mert az, amit lát, megfelel a belsejében levő törekvésnek. Manapság mindenütt így vezetik az embereket. Ezt egy kicsit mi is kutatjuk, ez munka, ezt nekünk is csinálnunk kell. Vegyenek egy képes újságot és nézzék a reklámokat. Kérdezzék meg, hogy miért és melyik a jó reklám? Milyen szenvedélyt, törekvést, vágyat talál el? Ezekben a dolgokban iskoláznunk kell magunkat. Állandó befolyásolás alatt állunk. Ha szentmise volt, kérdezzék meg, hogy milyen törekvésre adott választ a szentmise...

Nem az a kérdés, hogy jó vagy rossz volt-e a beszéd, hanem arról van szó, hogy a hallgatók szíve nem volt szabad. Még a legjobb, leggyakorlatibb beszéd is leperreg róluk, mert a szívéük már foglalt. Teljesen lekötöi őket a munkájuk, vállalkozásuk gondja és öröme; a főnökeikkel, munkatársaikkal és beosztottaikkal való élet; a családi, a helyi, az országos és a világgazdaság, s annak politika harcai és eseményei; a közvélemény, az életszínvonal-tartás kényszerítő hatásai; az aktív kikapcsolódás élményei; az egészség, a siker, az önmegvalósítás gondjai; a gyerekekről, a szülőkről, a rábízottakról való gondoskodás, egyszóval az egész rohanó mai életük.

Úgy is fogalmazhatjuk, hogy telített, túltelített az a „piac”, ahol fel akarunk lépni, ahova be akarunk törni. Itt csak egy, a legmélyebb igényekre válaszoló, igazán jó „áruval, szolgáltatással”, annak megfelelő „piaci stratégiával” és szakembergárdával lehet tartós hatást elérni, érvényesülni. Egyébként csak a tömegben szinte nyomtalanul eltűnő, átmeneti jelenség leszünk. Jól tudja ezt a Szentatya is. Azt mondja, hogy a pápai látogatásokra összegyűlt tömeg pillanatnyi lelkesedése általában csak szalmaláng, nem sokat számít. A valódi hatást az utólagos munka, az elmények feldolgozása jelzi. (Beller Tilmann)

Mi is az a marketing, és mi keresnivalója van ennek az erkölcsileg gyanús, profán tevékenységnek a vallási életben? Nos, utalva a „kegyelmi tőke” kifejezésre, azért foglalkozunk marketinggel, mert össze akarjuk kapcsolni a lelkiéletünket a világ hétköznapi életével, hogy teljesíthessük apostoli küldetésünket.

A marketing célja

„A marketing sokkal fontosabb annál, hogy csupán a marketingcsoportra bízjuk” — állítja David Packard a Hewlett-Packard amerikai vállalat vezetője. „Egy igazán jó vállalkozásban nem lehet megmondani, hogy ki dolgozik a marketingcsoportban. A szervezet minden tagja részt vesz a felhasználókat érintő döntések meghozatalában.”

A marketing szerepe a következőkben foglalható össze: feltárja a kielégítetlen szükségleteket és igényeket; méri és értelmezi jelentőségüket; eldönti, hogy milyen célokat tudna a szervezet legjobban kiszolgálni; meghatározza a kereslet kiszolgálásához legjobban illeszkedő termékeket, szolgáltatásokat és programokat; s felhívja a szervezet tagjainak figyelmét, hogy a felhasználók szerint gondolkodjanak és szolgálják a felhasználót. Társadalmi szempontból a marketing összekötő láncszem a társadalom szükségletei és az erre adott válaszok között.

Mégis igen sokan szűken értelmezik a marketinget. Számukra csak annyit jelent, hogy hogyan találjanak ötletes módszereket arra, hogy alkotásaikat ráerőltessék az emberekre. Sokan összekeverik a marketinget annak alfunkcióival, mint pl. a reklámmal és az értékesítéssel. Pedig a valódi marketing nem egyenlő a felhasználó meghódításának művészetével. Annál sokkal több: egy „know how”, a szükséges cselekedetek tudásának művésze. A marketing a befogadói szükségletek felismerésének és megértésének, ill. azoknak a megoldásoknak a művésze, ame-

lyek a felhasználók igényeit kielégítik, és egyben a vállalatnak is nyereséget hoznak. Bármilyen piacon a vezető szerepet — a szolgáltatások innovációján, a minőségi színvonal biztosításán és emelésén, a felhasználók állandó szolgálatán át — a felhasználók igényeinek kielégítésével lehet elérni. Ennek hiányát pedig semmilyen mennyiségű reklám, ráerőltetés vagy realizáló szervezet sem ellensúlyozhatja.

„Amíg a műhelyekben nagyszerű alkotásokat, addig a marketingcsoportban nagyszerű szolgáltatásokat találnak ki.” Nagy különbség van ugyanis az alkotás és egy jó, aktuális szolgáltatás létrehozása között. Sok nagyszerű alkotást ásitás vagy mosoly fogad. A marketingcsoport feladata, hogy a „felhasználó fejével gondolkodjon”, és olyan termékajánlatokat és szolgáltatásokat dolgozzon ki, amelyek a megcélzott felhasználók számára vonzóak és sokatmondóak.

A mai marketingkörnyezet

A mai világban túlságosan sok termék jut túlságosan sok felhasználóra. Ezért kikerülhetetlen a piacorientált gondolkodás. Sok termék és szolgáltatás vonatkozásában állandó túltelítettségben élünk. Egyesek a felhasználók körének kitérítésével próbálkoznak, de a legtöbben azért küzdenek, hogy a már meglévő piacon növeljék részesedésüket. Következésképpen vannak győztesek és vesztesek. Elsősorban azok a vesztesek, akik képtelenek arra, hogy valami különlegeset nyújtsanak. A marketing szakemberek szerint, ha valaki nem képes arra, hogy különleges termékkel vagy szolgáltatással jelenjen meg a piacon, nem is való oda. Azok a győztesek, akik körültekintően mérik fel az igényeket, felismerik lehetőségeiket, és olyan értékes ajánlatokkal lépnek felhasználói célcsoportjaik elé, amelyekkel versenytársaik végképp nem tudnak harcba szállni.

Mostanában nehéz idők járnak a vállalkozókra. Sok hagyományos szolgáltató vereséget szenved a dinamikusabb, olcsóbb külföldi versenytársaiktól.

Kihívások, amelyekkel szembe kell néznünk:

— A világra a lassú növekedés jellemző, ugyanakkor sok ágazat terméke és szolgáltatása az életgörbe érett vagy hanyatló szakaszában van.

— Megjelentek a világpiacra olcsón és magas színvonalon a kelet-ázsiai termékek és szolgáltatások.

— A nemzetközi piac egyre inkább protekcionista irányba fejlődik.

— A kormányaiktól támogatást élvező külföldi vállalkozók a hazaiaknál könnyebben megszerezhetik maguknak a piacot, a fogyasztókat.

— A gazdaságilag, politikailag és szellemileg instabil országokban általános elbizonytalanodás, tehetetlenség és kiszolgáltatottság tapasztalható.

— Növekszik a felhasználók „érzékenysége”. Már nem lehet „akármit és akármilyen áron” eladni.

— Általános baj a rövidtávú gondolkodás. Csak a közvetlen bajokra és nyereségekre, az ellenfelekkel, versenytársakkal való napi csatározásra fordítanak figyelmet. Nem gondolnak a termékek és szolgáltatások hosszútávú továbbfejlesztésére.

— Nagyon megnőtt a kereskedők befolyása, gyakran ők diktálják a feltételeket.

— A nagy piacok mikropiacokra esnek szét, amelyek viszont méretre, közösségre, személyre szabott marketinget igényelnek.

— A tömegkommunikációs marketing hatékonysága egyre csökken. A személyes, helyi marketing sok erőt, időt, felkészültséget igényel. Ezért egyre növekszik a marketingbefektetések volumene.

A problémák és a jelenségek gondos megfigyelése egyben a lehetőségek felfedezésének útja is. A McDonald's, az IBM, vagy más területen a New Age, a Hit Gyülekezete bebizonyították, hogy állandó piaci jelenléttel és a felhasználók igényeinek gondos megfigyelésével képesek alkalmazkodni a piachoz. Tudják, hogy a piac — és nem a gyártó vagy szolgáltató — határozza meg végül is, hogy melyik vállalkozó lesz sikeres. Régi vállalataink és szolgáltatóink közül sokan behunyták a szemüket, és drágán megfizettek (velünk, felhasználóikkal együtt) e „marketing-rövidlátásért”.

A marketing gondolkodásmód elsajátítása nem egyszerű dolog. Viszonylag hamar meg lehet tanulni az alapelveit és a törvényszerűségeit, de egy élet kell ahhoz, hogy mesterei lehessünk. A marketingproblémák ugyanis szokatlan természetűek, csak kevéssé számszerűsíthetők. Hatalmas szerepet játszanak benne a lélektani erők. A marketingtevékenység ösztönzően hat a keresletre és a befektetésre egyaránt. A marketingtervek készítésénél széles horizonton és vertikumban sok dolgot figyelembe kell venni. Vagyis egy kimondottan holisztikus látásmódot, szintetizáló képességet igényel. A bonyolultan dinamikus, vontatott, sztochasztikus és interaktív marketingfolyamatok előrejelzésénél és befolyásolásánál egyaránt szerepet játszik a magatartás-tudomány, a közgazdaságtan, a

fejlett analitikai eszköztárra támaszkodó stratégiai eszmerendszer és az intuíció is.

A marketing szerepe és helye

Mi tesz sikeressé egy közösséget, egy vállalkozást, egy árut, egy szolgáltatást? Mitől mennek tönkre egyes régi, tekintélyes vállalatok, és mitől újulnak meg mások?

A válasz már közismert. Az okok: megváltozó szokások, emelkedő költségek, csökkenő árak, új, külföldi konkurencia. A piac szédítő ütemben megváltozott. Sokan azonban nem ismerték fel ezt, vagy nem választak megfelelően a kihívásokra. Ezért mint a hajdani dinoszauruszokat, megkísérti őket is a kihalás veszélye.

Tom Peters és Bob Waterman: „A siker nyomában” c. könyvben 43 tőretlenül fejlődő vállalattal (köztük a Hewlett Packard, a Pepsi-Cola, a 3M, McDonald’s stb.) készített interjúikat adják közre és elemzik. Felismerték, hogy a siker mindenütt azonos működési alapelveken nyugszik. Ezek közül a legfontosabbak:

— „Maradj a felhasználó közelében!” (Kínos fogyasztó-érzékenység)

— „Azzal foglalkozz, amihez értesz!” (Kínos piac-érzékenység)

— „Építsd fel munkatársaidat!” (Magasfokú kapcsolat és ösztönzés, hogy a munkatársak és az alkalmazottak kiváló minőséget és értéket hozzanak létre és nyújtsanak a felhasználók számára)

Az eredményeknek legalább fele ennek a jó „marketing-koncepciónak” köszönhető.

Tom Peters egy másik könyvében („A kiválóság szenvedélye”) többek között bemutatja a Stew Leonard nagyáruházat, ahol Stew Leonard minden szombaton nyolc vásárlójával hosszasan elbeszélget a szolgáltatásairól és azok javításának lehetőségeiről.

Betekintést ad továbbá abba is, hogyan minősíteti termékeiket és a személyzet munkáját a vásárlókkal az IBM. Frank Rodgers, aki 15 évig volt az IBM marketing-alelnöke könyvet írt „IBM stratégia” címmel, s ebben bemutatta a módszereiket, amelyek eredményeként a fogyasztó úgy érezheti, „királlyá koronázták”. Szerinte az IBM nem termékeket árusít, hanem válaszokat értékesít. Az IBM sikere teljesen azon múlik, mennyire tudnak a potenciális felhasználó gondolatmenetébe belehelyezkedni; mennyire képesek meghatározni és elemezni adott problémáit, és

így a felhasználó javát és szándékát valóban szolgáló megoldással, válasszal előállni.”

Nem a marketing a sikeresség egyedüli meghatározója, de kulcsszerepe ugyanakkor kétségtelen. Pl. nem elég csúcstechnológiával csodálatos számítógépeket produkálni. Erre már rájött számos csődbe ment vállalat is. A csúcstechnológia mellett azok maradtak meg, melyek „marketing-céggé” alakultak át. 250 nagy részvénytársaság vezető menedzserei úgy értékelték, hogy a tervezésben az első számú kihívást egy versenyképes marketingstratégia kialakítása, tökéletesítése és megvalósítása jelenti. Nemzetközi tapasztalatok szerint a legsikeresebb vállalatvezetők nagy része mind a marketingszakmából került ki.

A marketing alapfogalmai

Szükségletek, igények és kereslet. A marketing kiindulópontja az emberi szükségletek és igények. Az embereknek a fennmaradáshoz élelemre, ruházatra, otthonra, családra, munkára, hivatásra, megbecsülésre, közösségre, továbbá pihenésre, kikapcsolódásra, művelődésre, továbbképzésre stb. van szüksége.

A marketing különbséget tesz a szükséglet, az igény és a kereslet között.

Az emberi szükségletek bizonyos alapvető kielégítetlenség esetén hiányérzetként jelentkeznek. Ezek a szükségletek nem a társadalom vagy a piac hatására jönnek létre, hanem magából az emberi létből erednek.

Az igények az ilyen alapvető szükségletek konkrét kielégítésére irányulnak. Az élelem mint szükséglet egy amerikai számára pl. egy hamburger igénylésében ölt testet; a megbecsültség szükségletének kielégítéséből egy Cadillac mint megfelelő státuszszimbólum iránti igény származhat. Ugyanazon emberi szükségleteket más társadalomban más igényekkel elégítik ki. Pl. a Bali-szigetek őslakói az éhségüket a mangófa gyümölcsével csillapítják, ruházatnak megfelel az ágyékkötő, s a köztisztelőt egy kagylókból készült nyaklánc adja hírül. Az embernek viszonylag kevés számú szükséglete van, viszont annál több igénye. Az igényeket a társadalom, a kultúra: a család, az iskola, a vallás, a közélet, a munkahely stb. állandóan átalakítja és újraformálja.

A kereslet egy olyan konkrét termék vagy szolgáltatás iránti igény, ami mögött vásárlóképesség és vásárlási hajlandóság áll. Az igény akkor válik keresletté, ha vásárlóerő támogatja. Sokan szeretnének Cadillacet venni, de csak kevesen tudják és közülük még kevesebben hajlandók

megvenni. Ezért nemcsak azt kell felmérni, hogy a termékeinkre, szolgáltatásainkra hányan vágyakoznak, hanem — és ennél sokkal fontosabb —, hogy valójában hányan tudnák és lennének hajlandók meg is vásárolni.

Ezek a különbségek tisztázzák a marketinget a bírálók által gyakran felhozott vád alól, miszerint „a szükségleteket a marketinggel hozzák létre” vagy „a marketing olyan dolgok megvásárlására veszi rá az embereket, amelyeket azok nem is akarnának.” A marketing nem teremt szükségleteket, azok az emberi természettel adva vannak. A marketingszakember — a társadalom más, befolyásolással foglalkozó résztvevőivel együtt — az igényeket formálja. Azt sugallja a fogyasztónak, hogy a Cadillac megfelelő státuszszimbólum. Vagyis a státuszszimbólum iránti szükségletet nem ő kelti fel, viszont megpróbálja bemutatni, hogy az adott árucikk hogyan tudná kielégíteni ezt a szükségletet. A marketing azzal igyekszik befolyásolni a keresletet, hogy vonzó, elfogadható árú, könnyen elérhető termékek kialakítására törekszik.

A termelés, a fizetőképes kereslet növekedésével a modern embert egyrészt elképesztő mennyiségű és fajtájú kínálat veszi körül. Másrészt különbségtétel nélkül egyszerre ösztönzik az egymásnak ellentmondó szükségletei kielégítésére. Ez a helyzet állandó döntési kényszert jelent. Tudnunk kellene, hogy mely szükségleteket, mikor, milyen mértékben és hogyan akarunk kielégíteni. Erre azonban határozott embereszmény, jövőkép és erős, érett, kimunkált személyiség nélkül képtelenek vagyunk. A marketing állandóan emlékeztet erre a tarthatatlan helyzetre, és erőteljes ösztönzést ad a döntési szempontok kialakítására, önmagunk nevelésére.

Van azonban egy negatív kísérő jelensége is a modern piacgazdaságnak és a marketingnek. Amint a piaci kihívásoknál már említettük, egyre inkább protekcionista irányba fejlődik a nemzetközi piac. Ez nemcsak azt jelenti, hogy egyes érdekcsoportok nem piaci eszközökkel (politikai, gazdasági, ideológiai lobby...) kiszorítják a konkurenciát, ill. biztosítják maguknak a piacot, hanem azt is, hogy a marketinget felhasználva olyan kínálatok tömegével veszik körül a vásárlókat, mely közvetlenül az emberi szenvedélyek hajlamait igyekszik kielégíteni. Ezen az úton ugyanis könnyen függőség hozható létre, ami üzleti szempontból a kereslet állandósulását és közvetlen biztosítását jelenti. Jó példa erre a drog, a fegyverkezés, a különféle élmények hajszolása stb. A nemzetközi tőkés társaságok által uralt modern piac és fogyasztói tömegtársadalom a klasszikus értelemben vett, embert szolgáló, szabad marketing végét jelenti. A tö-

megmanipuláció kifinomult eszközeivel világviszonylatban egy rendkívül erős, rabul ejtő diktatúra valósul meg. A háttérben az emberi profitérdek mellett gyakran megtalálhatók a pusztító, démoni erők is, akik az emberi személyiség pusztításán, leállatiasításán dolgoznak.

A fenntartható fejlődés érdekében a marketing, a piacgazdaság tehát nem nélkülözhet egy pozitív felsőbb kontrollt, mely alapvetően meghatározza az ember célját, eszményképét, jövőképét, ill. ezek piaci vetületét: hogy mely szükségleteket, mikor, milyen mértékben és hogyan szabad kielégíteni, hogy ember maradjon az ember.

Reklám, propaganda, ösztönzés, személyes kapcsolat

A modern marketing többet jelent, mint a jó fejlesztés, vonzó ár és a célcsoport számára elérhetővé tétel. A vállalkozóknak kommunikálniuk is kell a valódi és a potenciális vásárlóikkal. Minden vállalat, szolgáltató elkerülhetetlenül eljátszza a kommunikátor és az ösztönző szerepét.

Azt azonban, hogy mit közlünk, nem szabad a véletlenre bízni. A hatékony kommunikáció érdekében a vállalkozók kapcsolatba lépnek reklám- és propaganda-ügynökségekkel, igénybe veszik az értékesítés-ösztönzés szakértőit ilyen irányú programok tervezésénél, PR (public relation) cégek tapasztalatai alapján gondosan megtervezik a vállalatuk, szolgáltatásuk „image”-ét. Előadóikat, képviselőiket pedig jól kiképezik, hogy megnyerőek, jól informáltak és hitelesek legyenek.

A legtöbb esetben nem az a kérdés, hogy kommunikáljunk-e, hanem inkább az, hogy mit mondjunk, kinek mondjuk és hogyan mondjuk. E kérdések megválaszolása és a kommunikáció megvalósítása egy komplex marketingkommunikációs rendszerben történik. A szolgáltató szervezet kommunikál közvetítőivel, fogyasztóival és a nyilvánossággal; a közvetítők is kommunikálnak a fogyasztókkal és a nyilvánossággal; a fogyasztók pedig előszóban kommunikálnak más fogyasztókkal és a nyilvánossággal. Közben mindegyik csoport kommunikációs visszacsatolást hoz létre a többi csoportokkal.

A marketingkommunikációs rendszer négy fő részből áll:

Reklám. Ez alatt olyan személytelen vagy egyirányú kommunikációt értünk, amelyet a reklámozók a reklámozó megnevezésével, fizetett reklámeszközökön át juttatnak el a célcsoporthoz. Ilyen reklámeszközök lehetnek pl. folyóiratok és újságok; rádió és tv; plakátok, fényreklámok; szóróajándékok; katalógusok stb. A reklámozásnak többféle célja lehet. Pl. a szolgáltató szervezet arculatának hosszútávú építése; egy adott szol-

gáltatás-márka hosszútávú felépítése; információközlés a szolgáltató szervezetről ill. egy-egy szolgáltatásról, rendezvényről; különleges aktualitások, kampányok meghirdetése; egy bizonyos dolog képviselése stb. Egy reklámprogram kidolgozása mindig a célcsoport meghatározásával és az ő motivációik feltárásával kezdődik. Ezt szem előtt tartva kell aztán meghatározni a szolgáltatás küldetését és a reklám célját. Számításba kell venni, hogy mennyi pénzt költhetünk reklámozásra, és ennek megfelelően milyen legyen a reklám üzenete ill. milyen reklámeszközöket veszünk igénybe.

Propaganda. A reklámozásnak egy hosszabb és mélyebb formája, amikor a szolgáltatás céljait, hasznát, alkalmazhatóságát valamely nyilvános reklámhordozóban részletesebben kifejtik. Pl. egy előadás vagy előadássorozat, éves beszámolójelentés valamely fórumon, rádióban, tv-ben stb.

Ösztönzés. Ez a módszer főként rövidtávon ható ösztönző eszközök széles választékából és ezek alkalmazásából áll, aminek az a célja, hogy egy adott szolgáltatás nagyobb igénybevételére ösztönözze a célcsoport tagjait. Amíg a reklám elsősorban *indítékokat* közöl, addig az ösztönzés *ingereket* közvetít. Ehhez olyan eszközöket használ mint pl. élmény- és tapasztalat-beszámolók, reklámkooperációk, kedvezmények, visszatérítési akciók, jutalmak, díjak, ingyenes próbaszolgáltatások, garanciák, referenciák... Továbbá a képviselők, előadók, az eladó személyzet ösztönzése jutalmakkal, versenyekkel, elismeréssel... Veszélyes dolog azonban a túlzott ösztönzés. Ilyenkor a felhasználó valami olcsó, kevésbé értékes márkának gondolja a terméket. A domináns márkák csak ritkán alkalmaznak engedményeket, mert ezek legtöbbje úgyis csak az eddigi felhasználókat támogatná. Az engedmények általában nem építenek ki olyan hosszútávú szövetséget, mint a reklám.

Személyes marketingkapcsolatok. Egy jó cégnél mindenki személyes szívügyének tekinti, hogy vállalkozásuk számára minél több személyt megnyerjen, hogy személyes kapcsolataiban is elismerést és hívet szerezzen neki. Mindezt azonban nem felszínesen, anyagi érdekből, hanem mély meggyőződésből.

Mégis azt kell mondani, hogy ez a személyes elkötelezettség szükséges, de nem elég. Pl. sok szülő fájdalmasan tapasztalja, hogy nem tudja átadni még saját gyermekének sem legfontosabb élettapasztalatait, értékeit, szívügyeit. Itt is fontos alapelv, hogy ismerni és tisztelni kell a

szembenálló fél indítékait, igényeit, problémáit, és úgy kell beszélni, hogy az illetőben kiváltsuk az élményt: „*Ez az! Éppen ezt kerestem!*”

Tehát a képviselt szolgáltatás bemutatásával, felajánlásával értéket közvetítünk, személyes, hiteles válaszokat adunk. Ha ez nem megy, akkor jobb, ha hallgatunk.

Egy szolgáltatás képviselőjénél, eladásánál különösen is figyelemmel kell lennünk a megfelelő személyzet kiválogatására, kiképzésére. Személyesen érdekeltté kell válniuk abban, amit képviselnek. Azonosulniuk kell a szolgáltatás küldetésével, üzenetével, szervezetével: vezetőikkel és beosztottaikkal, valamennyi munkatársukkal. Önmagukat vállalkozásuk élő testének tagjaként értelmezzék. Tudjanak, szeressenek erről beszélni. Tapasztalatból ismerjék a felhasználhatóság területeit és komplex összefüggéseit. Készek legyenek állandóan tanulni ügyfeleiktől, új területeket kipróbálni, újabb tapasztalatokat, szolgáltatási lehetőségeket gyűjteni. Legyenek meggyőződve, hogy vállalkozásukkal szeretetszolgálati küldetést teljesítenek.

„ERŐS CSALÁDOK – ERŐS GYEREKEK”

A Családakadémia jelmondatának kifejtése
(Üzenet munkacsoport)

Ha körülnézünk a lakóhelyünk környékén, a munkahelyünkön, ha beszélgetésbe elegyedünk emberekkel, minden további nélkül megtudhatjuk, hogy mi foglalkoztatja őket: minek örülnek, de méginkább, hogy mi bántja őket.

Örülnek a jó időnek, a saját és gyerekeik sikerének, a váratlan ajándékoknak, egy jól sikerült munkának, beszélgetésnek, ünnepnek, egy jó filmnek, könyvnek, a bevásárlásnak, az új cipőnek stb. De még az örömek is sok esetben a bajokhoz kötődnek, a legnagyobb örömeink egy-egy nyomasztó gond alól való felszabadulással kapcsolatosak. Pl. ha megtaláljuk az elvesztett kulcsomót, igazolványt, pénztárcát, ha meggyógyul a gyerek, ha elhárul a fejünk fölül az elbocsátás veszélye, ha kibékülünk és újra egymásratalálunk stb.

Az emberek között, a családokban sok szó esik ma a gazdasági bajokról, az inflációról, a jövedelmek csökkenéséről, a megélhetés, a munkanélküliség gondjairól. Aztán sok gondot okoz a szellemi, lelki zűrzavar, a közbiztonság, az erkölcsök romlása. A gátlástalan gazemberség és általános rosszhiszemű bizalmatlanság a társadalom minden szintjén. Talán nem is mindig tudatosul bennünk, hogy a szociális háló szétrongyolódása, az egészségügyi ellátás bizonytalansága, a nyugdíjbiztosítás összeomlása milyen sok szorongás és rossz közérzet forrása.

A stressz, a hajsztolt rohanás elől sokan a szórakozásban keresnek kikapcsolódást, felüdülést. Ellensúlyt keresünk elfuserálnak hitt, jelentéktelennek megélt, de mindenképp fárasztó hétköznapi életünk ellensúlyozására. Nagy, értékes élményeket szeretnénk. De a szórakoztatóipar által nyújtott élmények gyakran még fáradtabbakká tesznek bennünket. A tv-műsorok még jobban elmélyítik életünk nyomorúságait. A nyaralás, utazás után még nehezebb elviselni a hétköznapi életünket... Nem csoda hát, ha sokan önmaguk ellen fordulnak, és belemerülnek az ivásba, a narkóba, a bűnözésbe...

A fiatalok gyakran lázadó kedvvel, magabiztosan mondanak ítéletet abban a biztosnak vélt tudatban, hogy ők ügyesebbek lesznek és elkerü-

lik, megoldják ezeket a gondokat. De egyre több az olyan fiatal is, aki átesve a másik végletbe, már eleve meg sem próbál szembenézni a bajokkal és alakítani a világon. Elutasítja és megpróbál nem részt venni benne...

A szép reményekkel induló házasságokat, fiatal családokat is hamarosan mindenféle bajok támadják meg. Férj és feleség eltávolodnak egymástól, legyengülnek és elválnak. Sokan közülük, akik még időben észreveszik a bajt, szeretnének, megpróbálnak segíteni magukon. De sokszor azt sem tudják, mitévők legyenek, ellentmondó magyarázatokat és tanácsokat kapnak.

A magyarság esetében a gondok, problémák modern özöne súlyos tragédiával fenyeget. A népesség egyre gyorsuló fogyása, a testi-lelki betegségek tömege, az egészséges önvédelem és összefogás helyett az önpusztítás, a szétforgácsolódás, a sötét reménytelenség zsákutcájába hajszol bennünket.

Mi történik tulajdonképpen körülöttünk, velünk?!

Egy rendkívül összetett világjelenséggel állunk szemben. Nemcsak a mi problémánk mindez! Egy általános világválság zajlik körülöttünk és bennünk is. A válságot egy világtörténelmi korforduló okozza. Egy új világ születik körülöttünk, bennünk. A szívünk még a múltat, az ismerőset, a megszokottat keresi, mely egyre gyorsuló ütemben eltűnik. A korforduló válságba juttatott és tönkretett csaknem valamennyi régi intézményt, mely az ember nevelését, személyiségének kifermálását végezte. Ennek, valamint az életformák alapvető átalakulásának eredményeképpen neveletlen, infantilis, gyökértelen és sérült emberek tömege, a személyiségében lecsökkent, erőtlen tömegember ill. tömegtársadalom alakult ki, amit a profitorientált nemzetközi tőkés társaságok a médián és a közvéleményen keresztül manipulációval tetszésük szerint irányítanak.

Szoros, genetikus összefüggés áll fenn az érett, erős személyiségek és családok között. Mert a családokban alakul ki alapvetően az ember személyisége. Gyakorlatilag csak az egészséges, erős családoknak van lehetőségük egészséges, erős gyerekek nevelésére. Ezért a Családakadémia központi értéke, küldetésének központi tartalma, hogy elősegítse az erős, egészséges családok kialakulását.

Mit értünk érett, egészséges, erős személyiségen?

Erre a kérdésre nem adhatunk választ tisztán lélektani alapon. Mert pl. a különböző kultúráknak eltér a felfogása az egészségről, az érettsé-

ról. A kereszténységen felnőtt nyugati kultúrában egészen a közelmúltig viszonylag egységes volt a vélemény az érettség normáiról.

G. W. Allport pszichológus összegezve a nyugati irányzatokat, az érett személyiség eszményét hat alapvető kritériummal jellemzi.

1. Más személlyel vagy személyekkel való személyes azonosulásra való képesség. Az én-érzés kiterjesztése. Pl. személyes szerelemre, barátságra való képesség.

2. Képes meghitt viszonyra másokkal. Mitől lesz egy kapcsolat meghitt? Két dolog játszik közre benne: egyrészt a bensőséges ragaszkodás és szeretet, másrészt a másik ember létfeltételeinek tiszteletben tartása, ami bizonyos távolságtartást, megértő türelmet, elfogadást jelent.

3. Érzelmi biztonság, önfogadás, önkontroll. Uralkodni tud magán.

4. A valóság észlelésében hatékonyság és pontosság, feladatközpon-túság jellemzi. Ismeretei valósághűek, jártasságot hoznak létre és képes az elmélyült munkára, továbbá felelősséggel vállalja önmaga és övéi eltartásának gondját.

5. Reális önismerettel rendelkezik, ismeri saját előnyeit és hátrányait. Ellenőrzés: az önmagáról alkotott képe megegyezik-e azzal, amit mások alkotnak róla? Együtt jár a humorérzékkel. Ellentéte a megjátszás, pózolás.

6. Egységesítő életfilozófiával rendelkezik, melyből hivatástudat ered. Erkölcsi értékrenddel (igazság, hasznosság, harmónia, szeretet, hatalom, egység a világgal), vallásos érzéssel és fejlett lelkiismerettel (kö-telesség- és felelősségvállalás) rendelkezik.

Az érett személyiség eszménye további jellegzetes vonásokkal bővül, ha tekintetbe vesszük a férfi és női sajátosságokat. Itt tulajdonképpen csak hangsúlyeltolódásokról van szó. Mindaz a lelki tulajdonság, ami nőiessé tesz egy érett nőt, ha csökkentebb mértékben is, de megvan az érett férfiban is, és viszont. Jellegzetes női értékek pl. a nő hivatása, hogy szíve legyen a közösségnek, hogy lélekkel töltsön meg mindent, amihez csak hozzáér. Az érett nőnek többlete van az igazi szeretetre. Ezalatt kb. azt értjük, amit az érett személyiség 1-2. pontjában összefog-laltunk. Többlete van továbbá az érzelmek, az érzékelés területén is. Nagyobb az empátiakészsége, a részvétel és megértés képessége. Nagyobb a felelősségérzete is övéi testi-lelki élete, fejlődése, egészsége iránt. Ezt szoktuk az anyaiság alatt érteni. Az érett nő könnyebben a háttérbe tudja magát szorítani, és jobban oda tud fordulni másokhoz. Jobb a humor-érzéke is. Jobban érzékeli az élet valóságát, nagyobb a realitásérzéke.

Ugyanakkor a gondolkodásmódját az intuitív, holisztikus vonás, a belső látás jellemzi.

Egy érett férfi kemény mint a gyémánt, és gyengéden lovagias. Egy olyan lény, aki világosan gondolkodik, akinek világosak, biztosak, bátrak az önálló döntései, erőteljes az akarata és hatalmas az akaratérvényesítése. De ugyanakkor övéinek atyja, vagyis jelen van a családban, befolyásolja életét: tartást ad, irányt mutat, teremtő módon biztosítja és ösztönzi övéi fejlődését, életét, megélhetését. A párkapcsolatban ura érzelmeinek és indulatainak. A lovagias gyengédség gazdag tárházát képes felvonultatni, hogy párját mindig újra meghódítsa.

A férfi jellemző tulajdonsága a tárgyorientáltság. A férfi mindig egy művet lát maga előtt. A rendkívül hatékony és sikeres férfiasság, mely a nagyszerű, gigantikus, modern technikai civilizációt alkotta, egyúttal nagy veszélyt is jelent, hogy mindent szétbont, az élő, organikus szervezeteket tönkretesz. Az analitikus, osztályozó férfiassággal, a célszerű racionalizmussal és kiszámított cselekvésmóddal, mintegy ellenpólussal szembenáll az érzelmi, intuitív, személyes kapcsolatokra orientált nőiesség.

Összefoglalva az érett személyiség ismérveit, elmondhatjuk, hogy egy személyiség annál érettebb, teljesebb, minél tudatosabb, minél gazdagabb, erőteljesebb és harmonikusabb belső világgal rendelkezik, minél rendezettebben, összpontosítottabban, minél nagyobb felelősséggel él. Sajátos vonása ugyanakkor az érett embernek a nagyfokú belső szabadság, nyitottság és kapcsolatkézség, mely által tovább gazdagodik személyisége.

Egyén és közösség elválaszthatatlan komplementer valóság. Az emberi személyiség nem tud kiteljesedni, az ember nem tud „magára találni” személyes közösség nélkül. Kiemelkedő és alapvető szerepe van itt a párkapcsolatnak, a családnak. Egyetlen erkölcsstan vagy lélektan sem vonja kétségbe, hogy a személyiség érési folyamatában milyen döntő szerepe van a párkapcsolatnak. Egy, a testet-lelket átfogó, mély és igaz szerelemben mindkét fél kölcsönös kiegészülést, beteljesedést és egyúttal önmagára találást él át.

Általában elmondhatjuk, hogy az ember személyiségének fejlődése sohasem áll meg, hanem tovább folytatódik, ideális esetben az egyre tökéletesebb központosulás irányába. Természetszerűen a férfi számára éppen a nő az (és viszont), aki mozgásban tartja személyiségének fejlődését. Ez a fejlődés differenciálódást is jelent. Vagyis a párkapcsolat hatására a férfi egyre férfiasabb, a nő egyre nőiesebb lesz. Az érett sze-

mélyiség lélektani kritériumai azért tartalmazznak annyi közösségi vonást, azért lép bennük annyira előtérbe a személyes kapcsolatkézség, mert a társadalom, a kultúra, az emberiség alapegysége nem az egyén, hanem a kiteljesedett emberi molekula: a férfi és a nő szerves egysége.

Amiként az egyes személy a szerelmi kettősben érik be, talál magára és egészül ki, ugyanúgy a létrejött új egység, a család folytonos fejlődése is megkívánja, hogy az előbbrejutásának, egy szélesebb, magasabb közösségi beteljesülésének formáit és lehetőségeit keresse és valósítsa meg. A személyiség érettség-kritériumainak analógiájára kereshetjük és meghatározhatjuk a házasság, a család érettségének, teljességének, harmóniájának jellemzőit is. Az első minden bizonnyal ez lesz: érett személyiségek alkotják. A házasság, a család működőképességének szempontjából alapvetően fontos, hogy folyamatos legyen a párbeszéd, hogy a házaspár rendszeresen elbeszélgessen saját kapcsolatukról, hogy közössé tegyék egyedül átélt élményeiket, hogy véleményt cseréljenek koruk fontos eseményeiről, együtt értelmezzék és közös álláspontot alakítsanak ki róla. Alapvetően fontos még, hogy rendezni tudják konfliktusaikat, hogy tudjanak megbocsátani és bocsánatot kérni. Nagymértékben stabilizálja és kiteljesíti a házaspár és a család életét, ha megtalálják közös hivatásukat; ha sikerül mindkettőjük életét annak megvalósítására beállítani. Fontos a megfelelő családi autonómia, atmoszféra, szokásrend kialakítása. Valamint a külső kapcsolatok más hasonló és nem hasonló családokkal és egyénekkal.

Hogyan erősíthetjük magunkat, családjunkat, gyermekeinket?

Szilárd alapelvek

Egy személyiség, házasság, család „krízisállóságát”, erősségét jellemzi, hogy mennyi áldozatot, terhet képes elviselni. A krízishelyzetekben azonban nincs lehetőség a hosszas megfontolásokra. Ilyen esetekre szükségünk van szilárd alapelvekre, ami mellett kitarunk, „ha török, ha szakad”. Ilyen alapelvek pl.: „Megőrzöm becsületemet. Semmi esetre sem követek el bűnt!”, „Bármilyen történik is, nem rohanok el, nem zárkózom be, nem szakítom meg a kapcsolatot!”, „Kitartok a szeretetben, akkor is, ha fáj! A szeretet fájhat!”, „Engedd, hogy újra jóba' legyünk! Ha valakit megbántottam, ha valaki szenved miattam, kibékülök vele!”, „Minden dolog, esemény Isten jószágos, gondviselő szeretetének ajándé-

ka, üzenete. Tehát — ha nem is értem meg mindjárt — örülök neki.”, „Ne kívánd másnak, amit nem kívánsz magadnak!” stb.

Minden házaspárnak, családnak, minden életkornak szüksége van ilyen alapelv-gyűjteményre, amit tudatosan el kell fogadni és alkalmazni kell.

A mély és érzékeny szív

A magyarság azért is különösen nehéz helyzetben van a modern korfordulón, mivel mindent a szívével közelít. És ez a szív nagyon érzékeny, könnyen megsérül és nagyon tud fájni. Ilyenkor az „egész világ” beborul, rossz lesz, a személyiséget minden lelki ereje elhagyja. És csak hosszas szenvedések után tudja túltenni magát egy-egy ilyen krízisen. Ez az érzékeny szív könnyen hűtlenségbe is sodorja a férfit. Ha találkozik egy könnyes női szemmel, akkor ellenállhatatlan késztetést érez, hogy megvigasztalja. Ilyenkor elsüllyed körülötte a világ, és odahaza hiába várja szegény felesége és a gyerekei.

Egy szűrőre, beépített „előtét ellenállásra” van talán szüksége minden érzékeny embernek, hogy ne találjon a szívéhez utat minden és mindenki. Ill. hogy a külső és a belső konfliktusokat, problémákat megfelelően súlyozva (gyengítve) érzékelje és kezelje.

Fontossági sorrend

A modern élet zavarbaejtő gazdagsága, bősége és rohanása könnyen szétforgácsol bennünket. Egyszerűen túl sok képet nézünk a tv-ben, túl sokat eszünk, túl sok emberrel van kapcsolatunk, túl sok munkát vállalunk, túl gyorsan élünk... A szétforgácsolódás és a felületesség korunk „népbetegsége”. Erős személyiség kell hozzá, hogy válogatni tudjon, hogy nemet tudjon mondani, hogy fontossági sorba rendezze maga körül a dolgokat, hatásokat, személyeket. A léleknek ez a belső rendezettség sok energiát megtakarít, és nagymértékben növeli a személyiség erejét.

Felületesség és „workholism”

A munkavégzésünk két szélsőségéről van itt szó. Korunk jellegzetes „kór-tünete”, hogy nagyon sokan csak a látszatra adnak. A munkavégzést is sok esetben a felületesség, elnagyoltság jellemzi. A cél: minél gyorsabban, minél többet termelni, eladni. A fogyasztói tömegtársadalomban a vásárlás elsősorban élményszerzés, kielégülés, örömszerzés, vagyis érzelmi kérdés. A megvásárolt javakkal nem alakul ki tartós kap-

csolat, egy-kétszeri használat után eldobják, szemét lesz belőle. Ezért tehát nem is „érdemes” rendes munkát végezni. Ilyen módon azonban a munka elveszíti a lelkét. Csak fáradtság lesz, nem telik kedve benne az embernek. Kiszívja az erőt a lélekből, és legfeljebb egy marék pénzt fizet kárpótlásul, amivel az egész évi robot után csak néhányhetes „szuper életet”, nyaralást lehet vásárolni.

Megfigyelhetünk azonban egy másik végletes tendenciát is. Egyre többen vannak olyanok, akik elsősorban a munkahelyükön, a munkájukban „élnek”, itt akarják kibontakoztatni és elhasználni személyiségüket. Nekik a haszon és a fizetés mellett fontos a képességeiknek, igényeiknek megfelelő jó munka, kollektíva, vezetés, munkahelyi közösség. Maximálisan akarják élvezni a munkában rejlő örömeket. Büszkék arra, hogy jó munkát végeznek. Ez a fajta munka is veszélyes lehet, mivel elszívja az erőket az élet más területeiről, mindenekelőtt a családból. Az ember érzelmileg is mintegy rabul esik a munkának. Olyan ez, mint az alkoholizmus. Hasonló szóval is jelölik: „*workholism*”. Ha férj és feleség is így dolgozik, akkor az otthonuk, közös életük, családjuk kiüresedik, egy munkásszálláshoz vagy szállodai lakáshoz lesz hasonló, ahová csak aludni járnak.

Kentenich atya szerint a jó munka részvétel Isten teremtmény, alakító és önmagát elajándékozó tevékenységében. A megoldás, a középút tehát Isten akaratában, a tőle kapott személyes, családi hivatásunkban keresendő. A fő cél tehát Isten ránk vonatkozó tervének felfedezése és teljesítése. Ez bizonyos esetekben gyors, célszerű munkát, intézést igényel, máskor elmélyült figyelmet, gondos, pontos munkát. Ha így, Istenhez kapcsolódva dolgozunk, az ő tervét valósítjuk meg, akkor a munka nemcsak fárasztó lesz, hanem az élet minden területére kiterjedő örömforrás is. Így nem lesz úrrá rajtunk sem a felületesség, sem a „*workholism*”. Az Istennel való állandó kapcsolat folyamatosan megújítja lelki erőnket.

Az erőforrások ápolása

Úgy leszünk erősekké, ha biztosítjuk elhasználódó erőink, energiáink utánpótlását. Könyvet lehetne írni erről a témáról. Most itt csak néhány dologra utalunk. Pl. karbantartjuk testünket, egészségünket. Összerendezzük és egységbe foglaljuk ösztöneinket. Ha megtanulunk bánni az ösztön-erőinkkel, ha mozgósítani tudjuk őket terveink megvalósítására. Szellemi erőinkre is ugyanez vonatkozik. Sok erőt ad egy jól kimunkált, egészséges világnézet; a kor jeleinek értő figyelése és értelmezése; a saját

hivatásunk, eszményünk felfedezése és ápolása; a képességeinknek és adottságainknak megfelelő kibontakoztatása... Mindez azonban még kevés. A hibás, rosszra hajló természetünk felett csak az isteni kegyelem segítségével tudunk úrrá lenni. Állandó kegyelmi kapcsolatra, Isten megtisztító munkájára van szükségünk ahhoz, hogy elég lelki erőnk legyen a jót választani, az utunkon előbbrehaladni.

Az egyéni erő, erőforrások sajátos színezetet, eltérést mutatnak a férfi ill. a női természetben. A férfinél inkább a kezdeményezésben, tervezésben, a célszerű megvalósításban mutatkozik erőtöbblet; míg a nő általában a lelkesedésben, a befogadásban, hordozásban, megőrzésben, táplálásban, odaadásban erősebb.

A jó közösség is hatalmas erőforrást jelent. Nemcsak a házastársi, családi közösség, hanem a baráti, munkatársi, lakóhelyi stb. közösségek is. Az ember közösségi lény. Önmagává, erőinek kibontakoztatására is csak a közösségben képes.

A gyakorlat szerepe

A személyiség, a házaspár, a család erősségének kritériuma, hogy mennyi áldozatot, szenvedést, terhelést képes elviselni egymásért. Általában minél érettebb egy személyiség, minél kiteljesedettebb egy házasság, annál erősebb. Sokat tudunk javítani magunkon a gyakorlás, az edzés által is. Jó, ha külön is hangsúlyt fektetünk rá és gyakoroljuk magunkat az áldozatkészségben. Ahogy egy élsportoló mondta: *„A győzelem titka az, hogy fut az ember, amíg össze nem esik, aztán felkel és tovább fut!”* Íme, a hétköznapijaink számára egy kiváló edzésprogram. A mai kor ugyanis sok terhet rak a családokra, és a tömegtársadalom a tömeggel, a közvéleménnyel való azonosulást sürgeti, kényszeríti. Naponta edzenünk, gyakorolnunk kell magunkat, hogy növeljük, szinten tartsuk teherbírásunkat, a tömeggel szembeni küzdőképességünket.

A szeretet elmélyítése

A szeretet az egyik legfőbb erősítő tényező. Mélyítsük, építsük a szeretetet! A szeretet olyan erő az életünkben, melyből áldozatkészség fakad és amely az egymást szeretőket egységbe formálja, ami egy újabb erőforrás. A gyereknevelésben is a legfontosabb tényező a szülők és a gyerekek szeretetegysége. Ezáltal a szülők a saját létükkel nevelnek, s a gyerekeik számára természetes példaképek lesznek.

De nem tudjuk egymást szeretni, ha a szeretetünk nem ered mély Isten-szeretetből. A házasság szentség. Az Isten-szeretet kiáradásának, megtapasztalásának, jelenlétének sajátos, kultikus helye. A házastársunk szeretetében és kívánságában Isten szeretetét és kívánságát láthatjuk. S ha a társam megterhel és az idegeimre megy, Isten az, aki mögötte áll és áldozatot kér tőlem.

A közvetett erőfeszítés törvénye

Ha azt akarom, hogy több szeretetem legyen, hogy szeressenek, szeretnem kell! Ha azt akarom, hogy egészségesebb, erősebb legyek, akkor valaki mást kell gyógyítanom, erősítenem, s ez visszahat rám. A nagy varsói zarándoklat egyik tanácsa: „Ha úgy érzed, hogy nem bírod már, keress valakit, aki még nálad is jobban elesett, és segíts neki!”

Hogyan kell jól szeretni?

Hagyjunk fel a destruktív kritikával!

Semmi sincs, ami jobban gyengítene, az önértékelést jobban csökkentené, mint a destruktív kritika. Hajlamossá tesz a kudarctól és az elutasítástól való félelemre, kisebbségi érzésre, komplexusra. Szüleink meggondolatlan megjegyzései. Lebecsülést sugall, pocsek közérzetet jelent. Ha felhagyunk ezzel, ugrásszerűen vonzóbb, egészségesebb egyéniséggé leszünk.

Legyünk kedvesek!

Ne vitatkozzunk, ne legyőzni, hanem megnyerni akarjuk partnerünket! Főleg megérteni akarjunk, ne magunkat megértetni. Akik együtt élnek, hajlamosak a vitára. Térjünk ki előle! Ha már gorombának kell lenned, legyél goromba idegenekkel! A kedvességedet őrizd meg a családonak!

Fogadjuk el egymást!

Fogadd el a házastársadat, gyerekedet, embertársadat úgy, ahogy van! Ezzel az egyik legeslegmélyebb tudatalatti vágyunkat elégítjük ki. A feltétel nélküli szeretet utáni vágyat. Az elfogadásomat úgy mutatom ki, hogy rámosolygok. Még egy nem őszinte mosoly is jobb egy őszinte fintornál!

Nagyrabecsülés, dicséret

A nagyrabecsülést úgy fejezzük ki, hogy azt mondjuk: köszönöm! Őszintén legyünk hálásak mindenkinek mindenért.

Csodálattal állok nagyságod előtt! Príma érzés, ha valaki elismeri és csodálja nagyságunkat. Csodáljuk meg azt, amire a másik büszke. De őszintén!

Napóleon: „A katonáim készek meghalni egy jó szavamért!” Ne várjunk a dicsérettel! Legyünk minél konkrétabbak! Dicsérjünk nyilvánosan!

Odahallgató, értő figyelem

Mindig csak arra figyelünk oda, amit értékelünk. A többitől nem veszünk tudomást. Először is türelmesen, figyelmesen végighallgatjuk; aztán várunk egy kicsit; tegyük fel egy tisztázó kérdést: pl. „Hogy érted ezt?” Úgy válaszoljunk, hogy minden őszinte érzelemnyilvánításunk visszatér hozzánk (bumeráng elv). Ezért csak jó dolgokat gondolok és mondok! „Szeresd embertársadat, mint önmagadat!” Bánj úgy vele, ahogy szeretnéd Te is, hogy hasonló helyzetben Veled bánjanak. („Aranyszabály”)

Szeressük, fogadjuk el önmagunkat!

Mert csak akkor tudunk szeretni másokat is. Gyakoroljuk magunkat a felelősségvállalásban. Ne keressünk kibúvót, ne hibáztassunk senkit! Gyakoroljuk a bocsánatkérést és megbocsátást! Így kevesebb ballasztot hordozunk, hajlékonyabbak, rugalmasabbak maradunk. Pozitív várakozásban, a jót keresve éljünk!

Válasszunk példaképet!

Egy olyan személyiséget, akit mindenkinél jobban csodálunk. És próbáljuk meg őt utánozni a kapcsolatainkban. Mit tenne most ő a helyemben? Ilyenkor úgy járunk el, mint az a számítógép használó, aki az új gépére úgy viszi fel a programokat, hogy egy már belőtt, működő gépről kábellel átmásol mindent. Sok fáradságot, erőt megtakarít így.

TARTALOMJEGYZÉK

Korfordulón élünk	3
Beller Tilmann atya és Teilhard de Chardin után	
Apostoli küldetés- és hivatástudat	11
Részletek B. Tilmann atya előadásáiból	
A gyakorlati gondviselésre való ráhagyatkozás	17
B. Tilmann atya előadása	
Kentenich József atya: Schönstatt Máriássága	21
részlet a II. alapító levélből	
Hűség Kentenich atyához	27
B. Tilmann atya és E. Monnerjahn után	
Kegyelmi tőke, biankó felhatalmazás és az inscriptio	37
B. Tilmann atya előadása	
A magyar lélek sajátosságai	41
B. Tilmann atya előadásáiból	
A vezető ember	45
B. Tilmann atya előadása	
A beszéd felépítése	53
B. Tilmann atya előadása az előadók számára	
A jelmondat értelme és használata	57
B. Tilmann atya előadása	
Marketing management	61
B. Tilmann atya és Ph. Kotler után	
„Erős családok – erős gyerekek”	71
A Családakadémia jelmondatának kifejtése (Üzenet munkacsoport)	